

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Katedra geografie

Jan BLUDSKÝ

**Bydlení a bytová výstavba na území
správního obvodu ORP Šumperk**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Zdeňka Szczyrby, Ph.D. a veškerou použitou literaturu a zdroje jsem uvedl v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 1. 5. 2010

Jan BLUDSKÝ

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za čas, který mi věnoval při konzultacích bakalářské práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přirodovědecká fakulta
Katedra geografie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan BLUDSKÝ**

Studijní program: **B1301 Geografie**

Studijní obor: **Regionální geografie**

Název tématu: **Bydlení a bytová výstavba na území správního obvodu
ORP Šumperk**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Předmětem bakalářské práce bude vypracovat územní analýzu charakteru bytového fondu a zpracovat základní kvantitativní charakteristiky bydlení na území správního obvodu ORP Šumperk. Navržená struktura bakalářské práce: 1. Úvod, cíle a metodika práce 2. Základní geografická charakteristika území se zaměřením na socioekonomické podmínky bydlení 3. Analýza bytového fondu podle SLDB 2001 a 1991 3.1. Základní územní charakteristiky 3.2. Dynamika změn 1991 až 2001 4. Analýza bytové výstavby v obcích správního obvodu ORP Šumperk po roce 1989 5. Diskuse k výsledkům, závěr Summary, literature Grafické přílohy dle potřeb zadání

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 10 000 - 12 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

SLDB 1991,2001 - ČSÚ Rozvoj bydlení I.,II.,III.,IV., - Česká společnost pro rozvoj bydlení Maier K., Řezáč V.: EKONOMIKA V ÚZEMÍ - Urbanistická ekonomika a územní rozvoj, ČVUT Praha, 1997 Lux M. et al.: BYDLENÍ - VĚC VEŘEJNÁ. SLON, Praha, 2002. Výzkum proměn bydlení v České republice. Ostrava, 2007. Statistika bydlení v Evropské unii 2004, MMR, Praha, 2004. časopisy: Urbanismus a územní rozvoj aj.

Vedoucí bakalářské práce: Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 23. června 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

dne

Obsah

ÚVOD.....	7
CÍLE A METODIKA PRÁCE.....	8
1. BYDLENÍ JAKO INTERDISCIPLINÁRNÍ VÝZKUMNÉ TÉMA	10
2. ZÁKLADNÍ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA SPRÁVNÍHO OBVODU ORP ŠUMPERK.....	16
2.1. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	18
2.1.1. <i>Geomorfologická a geologická charakteristika oblasti</i>	<i>19</i>
3. SÍDELNÍ STRUKTURA A CHARAKTERISTIKY POPULACE NA ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU ORP ŠUMPERK.....	21
3.1. SÍDELNÍ STRUKTURA.....	21
3.2. OBYVATELSTVO	25
3.2.1. <i>Pohyb obyvatelstva.....</i>	<i>26</i>
3.2.2. <i>Struktura obyvatelstva podle věku.....</i>	<i>27</i>
3.2.3. <i>Domácnosti.....</i>	<i>28</i>
4. ANALÝZA DOMOVNÍHO A BYTOVÉHO FONDU PODLE SLDB 1991 A 2001.....	32
4.1. ZÁKLADNÍ ÚZEMNÍ CHARAKTERISTIKY DOMOVNÍHO FONDU	32
4.2. ZMĚNY STRUKTURY DOMOVNÍHO FONDU.....	34
4.2.1. <i>Trvalá obydlenost domovního fondu s ohledem na změny mezi lety 1991 až 2001</i>	<i>35</i>
4.2.2. <i>Technická vybavenost trvale obydlených domů.....</i>	<i>38</i>
4.3. VÝVOJ BYTOVÉHO FONDU MEZI LETY 1991 A 2001	40
4.3.1. <i>Základní charakteristika trvale obydlených bytů</i>	<i>41</i>
4.3.2. <i>Úroveň bydlení.....</i>	<i>45</i>
5. BYDLENÍ OSOB MIMO BYTY A V ZAŘÍZENÍCH	49
6. BYTOVÁ VÝSTAVBA.....	51
6.1. SHRUTÍ DLOUHODOBÉHO VÝVOJE BYTOVÉ VÝSTAVBY V ČR	52
6.2. BYTOVÁ VÝSTAVBA VE SPRÁVNÍM OBVODU ORP ŠUMPERK	54
6.2.1. <i>Bytová výstavba ve městě Šumperk</i>	<i>58</i>
ZÁVĚR.....	60
SUMMARY.....	61
SEZNAM LITERATURY.....	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

Úvod

Oblast bydlení má specifické postavení v životě jedince, sehrává nezastupitelnou roli při formování lidské osobnosti jako základního článku společnosti. Bydlení je tedy možno označit za základní lidskou potřebu komplementárního charakteru ve smyslu kvality života. Je to jedna z několika podmínek určujících životní úroveň lidí. Ačkoliv v dnešní době tato problematika není v popředí zájmu nejen sdělovacích prostředků, ale především odborné veřejnosti, není pochyb o tom, že tato oblast představuje nepřehlédnutelný jev výrazně komplexní povahy – do „bydlení“ jsou zahrnuty otázky právní, ekonomické, sociální, politické a také otázky uspořádání prostoru. Bytová politika státu by proto měla být synergií všech těchto aspektů. Nepřehlédnutelnou změnou prošlo bydlení z hlediska vymezení jeho funkce a významu. Zatímco v období po druhé světové válce se do bydlení silně promítaly kolektivistické tendence, např. v oblasti výstavby panelových domů, jež akcentovaly netřídní charakter socialistické společnosti, zamítající právo na osobitý architektonický rozvoj, celospolečenský proces transformace po roce 1989 jen dokázal pokřivenost tohoto pohledu. V důsledku toho jsme svědky rozmanité a často okázalé bytové výstavby, která hraje dominantní úlohu především v nově se rozvíjejících oblastech zázemí větších měst a s tím spojeného rostoucího trendu suburbanizace, neboli návratu obyvatel z měst na venkov. Jestliže připustíme multidisciplinární ráz bydlení, pak bez pochopení demografických, ekonomických, prostorových a dalších souvislostí, nelze hodnotit současný stav bydlení ani předvídat jeho budoucí vývoj, protože právě na zkoumání těchto složek a jejich vzájemné podmíněnosti je postaven samotný výzkum bydlení. Bakalářská práce se proto zaměřuje na analýzu bydlení s využitím statistických dat a na zkoumání základních okolností bydlení, které jej spoluutváří. Těmi jsou zejména demografické a územní charakteristiky správního obvodu ORP Šumperk.

Cíle a metodika práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je vypracování analýzy struktury a kvality bydlení na základě dostupných statistických údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů (dále jen SLDB), s důrazem na vývoj po roce 1989. V návaznosti na hlavní téma bakalářské práce půjde také o zhodnocení charakteristik základního rámce bydlení (sociálních a územních), stejně jako o analýzu dynamiky vývoje bytového fondu rozbořením bytové výstavby v zájmové oblasti s použitím dat z výstupů Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ). Dílčím cílem je rovněž představit fenomén bydlení v několika možných souvislostech, ať už ekonomických, politických, společenských či prostorových, a to především rešerší literatury, vybraných odborných publikací a analytických studií.

Hlavní metodou zpracování je analýza dat SLDB 1991 a 2001, v rámci které jsou porovnány vybrané ukazatele bydlení správního obvodu ORP Šumperk s vyššími územně správními jednotkami (Olomoucký kraj a Česká republika) a zároveň je srovnáván vývoj jednotlivých charakteristik mezi obcemi správního obvodu tříděnými dle právního statutu na města a ostatní obce. Bytová výstavba je územně sledována do úrovně obcí, což umožňuje posoudit vývojovou tendenci v alokaci nových obytných staveb jako předpokladu urbanizace či suburbanizace. Z hlediska struktury statistických informací je pozornost věnována především sociálním souvislostem bydlení, mezi které patří analýza demografické situace v regionu (např. počet domácností a jejich skladba, přirozená a mechanická měna obyvatelstva a struktura obyvatelstva podle věku). Nedílnou součástí práce jsou i data o kvalitě bytového fondu (např. velikost, struktura, stáří bytového fondu a jednotlivé ukazatele charakterizující kvalitu bytových jednotek, zejména úroveň technického vybavení). Jiným ukazatelem, jehož sledování může o kvalitě bytového fondu mnohé napovědět, je skladba bytů podle právního důvodu užívání (osobní vlastnictví, nájemní, členství v bytovém družstvu). Celkovou dostupnost bydlení lze chápat jako vybavenost obyvatelstva bytovým fondem, který je členěn podle základních forem obytných staveb na rodinné a bytové domy a jehož reprodukce

souvisí z velké části s rozsahem nové bytové výstavby, jejíž hlavní mírou je ukazatel počtu dokončených bytů. Té je věnována poslední kapitola.

Zdrojem doplňujícím základní statistická data ze sčítání se staly publikace zveřejněné krajskou správou ČSÚ v Olomouci. Vývoj počtu obyvatel byl zhodnocen použitím Historického lexikonu obcí České republiky v časové řadě od roku 1869 do roku 2008, údaje o pohybu obyvatelstva pocházejí z Databáze demografických údajů za obce ČR. Při zkoumání správního vývoje území byl využit zejména internetový portál Regionální informační servis a stránky ČSÚ. Z internetových zdrojů byly včetně dvou výše zmíněných použity stránky Ministerstva vnitra, Ministerstva pro místní rozvoj a také stránky Ústavu územního rozvoje ČR. Souhrn použité literatury a zdrojů veškerých podkladových dat je uveden v seznamu literatury.

Shromáždění, zpracování a prezentace statistických dat formou tabulek, map a popisného textu je nosnou oporou celé bakalářské práce. Tabulky jsou výstupem programu Microsoft Excel a tematické mapy jsou zpracovány programem ArcGis.

1. Bydlení jako interdisciplinární výzkumné téma

Institut bydlení je bezpochyby jednou z významných složek života společnosti stejně jako jednotlivce, zabezpečuje sociální integraci a růst lidského kapitálu. Samotný pojem bydlení není v literatuře jednoznačně definován a jeho vymezení je poněkud složitější. Při hlubším zkoumání fenoménu bydlení z dnešního pohledu, ale i z historického, dojdeme k závěru, který potvrzuje např. Musil (1971), že bydlení je výrazný sociální problém v kladném i záporném smyslu slova, který nelze řešit pouze technickými opatřeními. Je to prvotně složitý systém tvořený technickými, sociálními, ekonomickými a územními prvky, které se navzájem podmiňují, doplňují, ale také prostupují a jejichž vztahy nejsou doposud zcela vyjasněné. Lze říci, že bydlení má značně multispektrální charakter, v němž dochází k reflexi psychologické, historické, ekonomické, demografické a především prostorové. Podle Bakové (1997) je reálným vyjádřením bydlení a zároveň základní jednotkou obydlí, v moderním pojetí byt, který je pro většinu lidí domovem, místem, kde prožívají většinu svého života. Je zpravidla spojováno s pocity osobní svobody, seberealizace a je základním předpokladem životní jistoty a bezpečnosti člověka.

Z pohledu současného ekonomicky uvažujícího jedince je možné označit postavení bydlení v rámci tržního systému za velmi choulostivé, a proto by veškerá snaha o zajištění bydlení a udržení jeho úrovně neměla záviset čistě na snaze a možnostech jednotlivce, ač filozofické pojetí extrémního liberalismu tuto možnost připouští. V praktickém životě dnešní doby není pro realizaci takovéto teorie místo. Zájem o udržení úrovně blahobytu státu je bezpochyby prioritou vládnoucích elit, které jsou si vědomy výjimečného postavení oblasti bydlení ve světě tržní ekonomiky, kde by se z jednotlivce neměla zcela snímat odpovědnost za řešení otázky bydlení, ale zároveň by neměla být vydávána napospas pouze zákonům nabídky a poptávky, shrnuje Lux (2001). Tuto myšlenku je možné rozvést a osvětlit představením dvou extrémních teoretických modelů chování bydlení: Za prvé, v čistě tržním bytovém prostředí neexistuje kontrola výše nájemného, bydlení není podporováno žádnou formou dotací a stát nebo jiné veřejné instituce nestimulují

bytovou výstavbu žádnými půjčkami. Za investory jsou považováni pouze jednotlivci či soukromé firmy. Stát ani obec žádné byty nestaví. Důležitou roli hraje zejména výše příjmů domácností, stejně jako přání jednotlivých rodin. Součástí tohoto modelu jsou výrazné rozdíly v úrovni bydlení jednotlivých sociálních skupin.

Za druhé, protikladem k prvnímu modelu je takový systém, kde bydlení plní funkci sociální služby, tj. byty se neprodávají ani nepronajímají, ale jsou rozdělovány „zdarma“. V takovém případě hraje nejdůležitější roli stát a jeho orgány veřejné služby, které rozdělují, staví a také spravují byty. Zodpovědnost státu za bydlení tedy znamená, že všechny domácnosti mají právo (v krajním pojetí vymahatelný nárok) na obydlí, která jsou jim přidělována podle kritérií, vyplývajících z určitých momentálních nebo dlouhodobých zájmů celé společnosti. Výstavba bytů není v tomto případě důsledkem vztahu nabídky a poptávky, nýbrž celostátního plánování, založeného na odhadu potřeb obyvatelstva. Pro individuální preference není místo. Hlavním regulátorem vztahu mezi domácnostmi a investory je centrální plánovací místo, které určuje množství investic, přibližuje Musil (1971). Žádný z těchto modelů nenašel v reálném fungujícím světě své místo, protože dlouhodobě není udržitelný ani jeden z nich. Víceméně se projevují syntézy modelů bytových politik, které však mají oporu v obou těchto krajních systémech chování bydlení.

Jak dále Musil (1971) uvádí, každá společnost uspokojuje potřebu bydlení jiným způsobem. Za tímto účelem si vytváří soustavu k tomu určených institucí, které prakticky fungují v dnešním tržním systému hospodářského prostředí a více či méně jej ovlivňují. Proto lze zcela jednoznačně hovořit o bytovém systému jako o funkčním celku navzájem spojených institucí, které vytvářejí podmínky pro existenci bydlení (např. obce a jejich územně plánovací dokumentace), dále zajišťující akumulaci prostředků na stavbu bytů (jedná se např. o bankovní instituce a jejich hypoteční úvěry, případně stavební spoření či obce, případně soukromé investory), následují instituce zaměřené na realizaci staveb (např. developerské a stavební firmy) a v případě komunálního vlastnictví bytů figurují v tomto systému i odbory městských úřadů zajišťující rozdělení a správu bytových jednotek. Nedílnou součástí systému jsou i domácnosti projevující své potřeby.

Můžeme říci, že kvalitní a dostupné bydlení je zároveň nezastupitelnou potřebou lidské tvůrčí a evoluční existence, mající z hlediska ekonomického charakter specifického zboží relativně dlouhodobé spotřeby, relativně drahého, vzájemně propojeného s bytovou výstavbou i modernizací bytového fondu, pro jehož uplatnění a optimální fungování na trhu je potřeba zvláštních regulačních nástrojů a opatření. Tato jsou vytvářena zejména delegovanými orgány veřejné služby, mezi něž patří v českém prostředí především Ministerstvo pro místní rozvoj a Státní fond rozvoje bydlení, v návaznosti na hierarchii pravomocí, výkonné orgány vyšších i nižších územně správních celků – krajů a obcí. Podle Luxe (2001) je jejich cílem zajistit finanční dostupnost bydlení všem skupinám obyvatel, tzn. každý jedinec či domácnost by měli mít právo na kvalitní a finančně dosažitelné bydlení. Nutnost kontrolních opatření na trhu s bydlením je uznávána zpravidla i těmi, kteří ke státním intervencím do svobodných tržních vztahů chovají vysokou nedůvěru. Je totiž v obecném povědomí, že přesprávně vysoká sociální a příjmová nerovnost ve společnosti, projevující se zprostředkovaně na trhu s bydlením, je v demokratické společnosti dlouhodobě neudržitelná, protože s růstem nerovnosti dochází ke gradaci napětí a s ním jsou často spojeny následné projevy nejrůznějších forem politického extremismu. Skutečností je, že na základě výše zmíněných charakteristik bydlení a při zohlednění potřeb domácností došlo ve vyspělých zemích prostřednictvím vlád k formulaci bytové politiky státu, která je integrální součástí naší populační reality. Prvotně odpovědnou institucí směrem k občanům je v našem prostředí Vláda ČR a jí zřízené Ministerstvo pro místní rozvoj.

Bytovou politiku státu je možno chápat jako rozsáhlý soubor nejrůznějších nástrojů či programů, uváděných do praxe pomocí právních předpisů (občanský zákoník) a institucionálních nařízení pro zajištění odpovídajícího bydlení všem skupinám obyvatelstva. Případně jako rozsáhlý právní rámec, v němž je možné uplatňovat a upravovat nástroje pro správné fungování fiskálního prostředí pro činnost všech aktérů na trhu s byty. Zahrnuje formy regulace nájemného, regulace cen vlastnického bydlení, regulace ostatních cen spojených s bydlením (energie), podporu výstavby vlastnického i nájemného bydlení, stavební spoření, úrokovou podporu hypoték, adresný příspěvek na bydlení apod., Lux (2001).

Racionální bytová politika by měla mít jasně formulovaný cíl. Ten je možno nahlížet především jako zajištění adekvátního a cenově dostupného bydlení pro všechny domácnosti. Kritéria umožňující vyjádřit cíl bytové politiky musí odpovídat ekonomické situaci dané země, situaci na trhu s byty a musí se přizpůsobovat měnícím se podmínkám (ve vyspělé zemi již nestačí pouhá "střecha nad hlavou"). Kritériem je dostupnost bydlení (obytná plocha na obyvatele), kvalita bydlení ve smyslu určitého standardu vybavenosti a finanční dostupnost bydlení vyjádřená např. maximálním únosným podílem výdajů domácnosti na bydlení v porovnání s vyšší čistého měsíčního příjmu, MMR (2010).

Sociologické hledisko bydlení je spojeno s pojmem bytové potřeby, která není pouhým biologickým procesem, nýbrž je spoluurčována a modifikována kulturními vlivy. Bydlení není základní lidskou potřebou, ale odpovídající odezvou základních potřeb (např. reprodukce) v kulturní sféře, Musil (1971). Z hlediska bydlení je důležité, že ve všech společnostech je bydlení kulturně podmíněné a v průběhu vývoje lidské společnosti zároveň přetvářené. Baková (1997) zcela logicky odděluje potřebu bydlení a potřebu bytu, kde byt chápe jako nezbytnou materiální podmínku pro realizaci bydlení. Obytný prostor je pak „krokem k naplňování potřeb bydlení“, což je celoživotní proces spojování a realizování potřeb vlastního bydlení a dalších lidských potřeb, jako je např. ochrana, výživa a v neposlední řadě především „bio-sociální vývoj člověka“.

Jak již bylo v úvodu řečeno, má bydlení výrazně komplexní charakter sestávající z jednotlivých podmínek jeho existence, mezi kterými zaujímá důležité postavení prostor, jenž je podle určitých předem stanovených zásad a pravidel plánovitě usměrněn či uspořádan. Tímto se dostáváme k problematice územního plánování a jeho vztahu k bydlení. Bydlení je v tomto ohledu svébytnou územně plánovací kategorií, ať už to bylo v období tzv. 1. republiky, nebo v období socialismu, kdy počátkem 70. let 20. století nastal tzv. „boom“ bytové výstavby v podobě moderních panelových domů uspořádaných na platformě vymezených sídlišť. Tomu předcházela složitý legislativní proces, jehož hlavními produkty byly zákony, na základě kterých došlo k vymezení prostoru pomocí územního plánu a ustanovení institucí zodpovědných právě za novou bytovou výstavbu. Mezi těmito

právními předpisy vydanými na návrh předsednictva tehdejšího Národním shromážděním stojí za pozornost zákonné opatření o Státní komisi pro investiční výstavbu č.62/1963¹. V tomto se stanovuje vznik Státní komise pro investiční výstavbu jako ústředního orgánu vlády pro řízení investiční výstavby. Mezi hlavní činnosti tohoto právního subjektu patřily především: řízení územního plánování, stavebních úřadů, koncepce výstavby měst a vesnic, projektové a ekonomické činnosti. Toto se provádělo prostřednictvím dílčích pracovišť, jako např. Výzkumného ústavu výstavby a architektury, Studijního a typizačního ústavu a Státního ústavu rajónového plánování. Smysl Státní komise pro investiční výstavbu spočíval především v tom, že plnila nařízení vlády, resp. uváděla do praxe centrálně řízenou bytovou politiku.

Novodobým právním předpisem, jenž upravuje podmínky a stanovuje zásady pro funkční využití území na základě územně plánovací dokumentace, je zákon o územním plánování a stavebním řádu č. 183/2006 Sb., podle kterého je „cílem územního plánování vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a které uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích“². Zastavitelné plochy jsou vymezovány s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území. Jeho „předchůdce“ zákon č. 50/1976 Sb.³ a především s ním spojená vyhláška č. 83/1976⁴ explicitně vyjadřovaly principy

¹ Československá socialistická republika. Zákonné opatření předsednictva Národního shromáždění ze dne 14. srpna 1963 o Státní komisi pro investiční výstavbu. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1963, 1963, částka 37, č. 62. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1963/sb37-63.pdf>>.

² Česko. Zákon ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1. 1. 2007, 2006, částka 63, č. 183, s. 2233. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb063-06.pdf>>. ISSN 12111244.

³ Československá socialistická republika. Zákon ze dne 27. dubna 1976 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1976, 1976, částka 9, č. 50. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1976/sb09-76.pdf>>.

⁴ Československá socialistická republika. Vyhláška ze dne 18. června 1976 federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o obecných technických požadavcích na výstavbu. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1976, 1976, částka 17, č. 83. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1976/sb17-76.pdf>>.

vytváření struktur sídelních útvarů, které se v minulosti řídily zásadou „polyfunkčnosti“ využití území. To znamenalo, že obytné zóny sídelní útvarů musely zahrnovat obytné části, stejně jako stavby občanského vybavení, dále sítě komunikací, rozvodné sítě a zeleň. V dnešní době jsme spíše svědky mechanického přidávání a vyčleňování obytných zón pro novou bytovou výstavbu, z velké části nárokovanou suburbánními tendencemi. V těchto oblastech již není aplikován princip polyfunkčnosti obytného prostředí, kdy vyčleněné zóny plnily funkci nejen obytnou, ale i kulturní, společenskou a rekreační. Namísto toho se mnohdy setkáváme s monotematicky laděnou a zároveň nebezpečnou jednotvárností satelitních městeček. Na základě uvedených faktů a při zohlednění současných trendů v oblasti bydlení je možné konstatovat, že změny v územních plánech obcí, jež jsou nedílnou součástí územně plánovací dokumentace a které zároveň musí být v souladu s územním plánem velkého územního celku, jsou vyvolané právě potřebou bydlení, jehož význam a prostorové nároky zažívají dynamický růst především po roce 1989. Podle Podzimkové a Vaška (2009) je projekce pro uspokojování potřeb obyvatel na bydlení čistě urbanistickou tématikou a pořizovatelé i zpracovatelé se jí musejí dostatečně věnovat, protože bydlení v současnosti není dozorováno žádným dotčeným orgánem, jako je tomu např. u životního prostředí.

2. Základní geografická charakteristika správního obvodu ORP Šumperk

Na základě územně-správní reorganizace došlo k 1. 1. 2003 zákonem č. 314/2002 ke stanovení obcí s rozšířenou působností. Jejich správní obvody byly vymezeny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. Správní obvod ORP Šumperk má v územní struktuře obcí platné k 1.1. 2010 celkem 36 obcí⁵ a je jedním ze 13 takto zákonem vymezených administrativních jednotek, vykonávajících státní správu v přenesené působnosti, na území Olomouckého kraje.⁶

Správní obvody ORP vyplňují beze zbytku území bývalých okresů a dle vyhlášky č. 513/2006 Sb. platné od 1. 1. 2007 byly hranice okresů uzpůsobeny tak, že již žádné správní obvody ORP nezasahují mimo vlastní okres. Takto je administrativní území bývalého okresu Šumperk rozčleněno třemi správními obvody obcí s rozšířenou působností: SO ORP Šumperk, SO ORP Zábřeh a SO ORP Mohelnice. Správní obvod ORP Zábřeh zahrnuje 28 obcí a území SO ORP Mohelnice je vymezeno 14 obcemi. Šumperský správní obvod se rozkládá v severní části okresu a v druhé nejsevernější části Olomouckého kraje hned po správním obvodu ORP Jeseník.⁷

Mezi současnými správními obvody obcí s rozšířenou působností na území Olomouckého kraje je Šumperský správní obvod se svojí rozlohou 857 km² druhý největší po správním obvodu ORP Olomouc (859 km²). Při srovnání počtu obyvatel jednotlivých správních obvodů Olomouckého kraje zaujímá SO ORP Šumperk 4. místo za SO Olomouc, Prostějov a Přerov. Celkový počet obyvatel správního obvodu k 1. 1. 2009 je 72189. Průměrná hustota zalidnění dosahuje 84 obyvatel/km², což je při porovnání s Olomouckým krajem (122 obyv./km²) a Českou republikou (133 obyv./ km²) výsledek podprůměrný. Z celkového počtu 36 obcí správního obvodu existují 3 s právním statutem města: Šumperk, Hanušovice a Staré Město.

⁵ ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. c2010, 26.3. 2010 [cit. 2010-04-25]. Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Dostupné z WWW: <http://www.olomouc.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/nova_mesta_a_mestyse_v_olomouckem_kraji>.

⁶ Data převzata z: RIS. *RISY.cz: Portál regionálních informačních servisů* [online]. c2005-2008 [cit. 2010-04-25]. Dostupné z WWW: <http://www.risy.cz/obce_s_rozsirenou_pusobnosti_olomoucky_kraj>.

⁷ Data viz. tamtéž

Správní obvod ORP Šumperk je dále dělen na dva správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ): Šumperk a Hanušovice. Správní obvod POÚ Šumperk zahrnuje 28 obcí a SO POÚ Hanušovice 8 obcí.⁸

Obr 1.: Obce SO ORP Šumperk (administrativní členění k 31.12.2007)

⁸ Data viz. tamtéž; data převzata z: ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. c2010, 5.3. 2010 [cit. 2010-04-25]. 0001-09, Statistická ročenka České republiky - 2. Území a podnebí. Dostupné z WWW: <[http://czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/DD0030C630/\\$File/0001090203.xls](http://czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/DD0030C630/$File/0001090203.xls)>.

2.1. Přírodní podmínky

Poměrně nízká hustota zalidnění je dána mimo jiné i celkově velmi členitým reliéfem správního obvodu, v němž převládají hornatiny a vrchoviny, jen okrajové části mají pahorkatinný či rovinný charakter.

V roce 1969 byla horská oblast Jeseníků vyhlášena výnosem Ministerstva kultury za chráněnou krajinou oblast (CHKO). Celková rozloha CHKO Jeseníky představuje 740 km² a její nejzápadnější hranice probíhá katastrálním územím obcí Branná, Jindřichov, Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Vernířovice, Sobotín a Oskava. Existence CHKO určuje do jisté míry budoucí vývoj krajinného rázu, který by bez legislativních opatření ve smyslu ochrany přírody mohl nabírat méně souladný vývoj funkčních zón obcí v rámci územního plánování s dnešní podobou přírodní krajiny. Z hlediska tvorby krajiny mají zcela mimořádný význam lesní porosty. Výměra lesní půdy na území SO ORP Šumperk představuje 47 235 ha⁹, což je více než polovina (55 %) celkové rozlohy obvodu. Přirozené bukové a jedlové porosty byly nahrazeny z větší části smrkovými monokulturami, jen v některých lokalitách zůstala zachována vzácná květena.

Pro podnebí správního obvodu ORP Šumperk jsou charakteristické velké rozdíly na poměrně malé vzdálenosti, podmíněné velkým rozpětím nadmořských výšek. Na území správního obvodu zasahují dvě ze tří hlavních podnebných oblastí, které se v ČR rozlišují – mírně teplá a chladná oblast. Chladná oblast zaujímá přes polovinu území – všechna vyšší pohoří nad 500 – 600 m n.m. a v severních oblastech obklopujících Šumperskou kotlinu, například území obcí Kopřivná, Hanušovice a Staré Město. Mírně teplá oblast vyplňuje zbytek území, zvláště jeho jižní části, jako např. Zábřežskou a Úsovskou vrchovinu.¹⁰

⁹ ČSÚ. Český statistický úřad / ČSÚ [online]. c2010 [cit. 2010-04-25]. Veřejná databáze. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=UAP6020PU_OB1.164&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=1>.

¹⁰ MELZER, Miloš; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. s. 13-28

2.1.1. Geomorfologická a geologická charakteristika oblasti

Naprostá většina sledovaného území správního obvodu ORP Šumperk náleží z hlediska vývoje reliéfu do fundamentu provincie Českého masivu a soustavy Krkonošsko - Jesenické, jen výběžek Hornomoravského úvalu na jihovýchodě řadíme k Západním Karpatům a soustavy Vněkarpatských sníženin.

Ráz povrchu správního obvodu ORP určují z velké části hornatiny Hrubého Jeseníku, Kralického Snežníku a Rychlebských hor se svým podhůřím. Kotliny, brázdy a nížiny zasahují jen do okrajových částí obvodu. Dva podcelky Hrubého Jeseníku – Keprnická a Pradědská hornatina - navazují na severovýchodě na Hanušovickou vrchovinu. Hrubý Jeseník je nejvyšším moravským pohořím a tzv. „malý okres“¹¹ Šumperk se o ně dělí s dalšími „malými okresy“ - Jeseníkem, Bruntálem a Rýmařovem. Plošně nejrozsáhlejším geomorfologickým celkem Jesenické podsoustavy a nejrozlehlejším celkem na území správního obvodu vůbec je Hanušovická vrchovina s rozlohou 795,3 km². Z geologického hlediska je složena převážně z krystalických břidlic a zvrásněných prvohorních usazenin Českého masivu. Ve sníženinách najdeme neogenní a kvarterní horniny. Její povrch je hluboko rozčleněn zaříznutými údolními vodními toků, např. řeka Desná v tektonické sníženině protékající Šumperskou kotlinou, kde se rozprostírá celé katastrální území města a zároveň centra SO Šumperka.

Na západ od řeky Moravy se rozkládá mohutný zalesněný masív Jeřábu s nejvyšším vrcholem Hanušovické vrchoviny Jeřábem (1002,8 m n.m.). Druhým nejvyšším vrcholem jsou Černé kameny (956,1 m n.m.) v podcelku Hrabešické hornatiny. Mohelnická brázda odděluje Hanušovickou vrchovinu na východě od Zábřežské vrchoviny na západě. Je to sníženina dlouhá přes 30 km, široká 3-5 km a protékaná řekou Moravou, sahající od Rudy nad Moravou na severu po tzv. třesínský práh na jihu, za nímž již začíná Hornomoravský úval.

Na západě odděluje Jesenickou podsoustavu od Orlické podsoustavy Kralická brázda, která je nejjihnější výběžkem Kladské kotliny. Její vznik je spjat s existencí třetihorní příkopové propadliny, jež byla zalita mořem, které zde zanechalo asi 300 m mocné usazeniny (pískovce, slínovce). Jen velmi malou částí zasahuje správní

¹¹ Někdy je tak možno nazývat správní obvod ORP.

obvod do Orlických hor. Na východě do správního obvodu opět jen nepatrně zasahuje Nízký Jeseník (podcelek Bruntálská vrchovina). Patří k němu zalesněný terén východně od Oskavy s vrcholem Stančínem (605 m n.m.). K Oskavě zasahuje severní výběžek Hornomoravského úvalu, který údolím Mladoňovského potoka vybíhá až do horní části Libiny.¹²

¹² Podkladová data podkapitoly převzata z: MELZER, Miloš; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. s. 13-28; DEMEK, Jaromír; MACKOVČIN, Peter; BALATKA, Břetislav. *Zeměpisný lexikon ČR : Hory a nížiny*. s. 117-512

3. Sídelní struktura a charakteristiky populace na území správního obvodu ORP Šumperk

Mezi demografické charakteristiky ovlivňující sféru bydlení patří především velikost populace správního obvodu ORP Šumperk a její růst (resp. pokles), který je vyvolaný nejen procesy přirozené měny obyvatelstva (porodnost, úmrtnost), ale je také výsledkem migračního pohybu. Za pozornost stojí vývojové tendence v preferencích domácností, které upřednostňují bydlení v menších obcích v zázemí větších měst. Tento vliv se projevuje zejména populačním nárůstem obcí nejvíce v kategorii 2000 – 4999 obyvatel. „Nová populace“ obcí v suburbánních zónách pochopitelně mění věkovou skladbu obyvatelstva stávajících obcí. To sebou přináší zvýšené nároky na technickou a sociální vybavenost obce. Je často nutné přizpůsobit územní plán potřebám poptávky po nových stavebních parcelách, stejně jako zvážit eventuální vytíženost a kapacitu občanského vybavení, např. mateřské školy. Ve správním obvodu ORP Šumperk lze tyto zmíněné projevy rostoucích populačních preferencí najít hned v několika obcích nedaleko města Šumperk – v obci Nový Malín, Rapotín a obci Vikýřovice.

3.1. Sídelní struktura

K 1. 3. 1961 měl správní obvod ORP Šumperk celkem 33 obcí a jejich počet se do roku 1980 snížil na 23 vlivem slučování obcí. Změna politického uspořádání s následnou demokratizací po roce 1989 vrátila městům a obcím samosprávu. Započal proces postupné dezintegrace, kdy se zvyšoval počet samostatných obcí především v nejmenších velikostních skupinách, a to ve všech krajích.¹³ Hlavní vlna dezintegrace ve správním obvodu ORP Šumperk proběhla k 24. 11. 1990, kdy se osamostatnilo celkem 11 obcí. Po 24. 11. 1990 došlo k osamostatnění dvou dalších obcí – obce Šléglov k 1. 1. 1992, dříve součástí obce Staré Město, a obce Vernířovice k 1. 1. 1994, dříve součástí obce Sobotín. Zatím k poslednímu

¹³ Data převzata z: ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. c2003 [cit. 2010-04-25]. Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/030034ADF2/\\$File/7113k202.pdf](http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/030034ADF2/$File/7113k202.pdf)>.

osamostatnění v rámci SO ORP Šumperk došlo k 1. 1. 2010, kdy vznikla samostatná obec Petrov nad Desnou, dříve část obce Sobotín.¹⁴

Tab.1: Struktura osídlení SO ORP Šumperk a změny 1991 – 2008

	Počet		Katastr. výměra v ha	Průměr na 1 obec		Hustota obyv. na km ²
	obcí	obyvatel		počet obyv.	rozloha v ha	
1991	33	73896	85740	2239	2598	86
2008	35	72189	85740	2063	2450	84
Rozdíl 1991 - 2008	2	-1 707	0	-177	-148	-2

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010, ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 16.12. 2009 [cit. 2010-04 25]. 1302 09, Malý lexikon obcí ČR, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8D0020912B/\\$File/130209086.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8D0020912B/$File/130209086.pdf)> . Vlastní zpracování.

Změny, jež nastaly po roce 1989 v hospodářském a politickém životě, vyvolaly potřebu decentralizace a větší samostatnosti obcí. Uvedené procesy ovlivnily nejen absolutní počet obcí, ale také průměrný počet obyvatel na jednu obec i průměrnou velikost obcí. Jestliže v roce 1991 existovalo ve správním obvodu ORP Šumperk 33 obcí, pak v roce 2008 už to bylo 35 obcí. Mezi lety 1991 - 2008 došlo ke snížení průměrné velikosti obce o 148 ha a průměrný počet obyvatel na jednu obec se snížil o 177 osob. Hustota zalidnění zůstala víceméně zachována.

¹⁴ ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. c2010 [cit. 2010-04-25]. 4128-04, Historický lexikon obcí České republiky, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/92004043AA/\\$File/13n106cd2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/92004043AA/$File/13n106cd2.pdf)>.

Tab. 2: Obce a obyvatelstvo podle velikostní skupiny obce v územní struktuře platné k 31. 12. 2007 – 1991, 2008

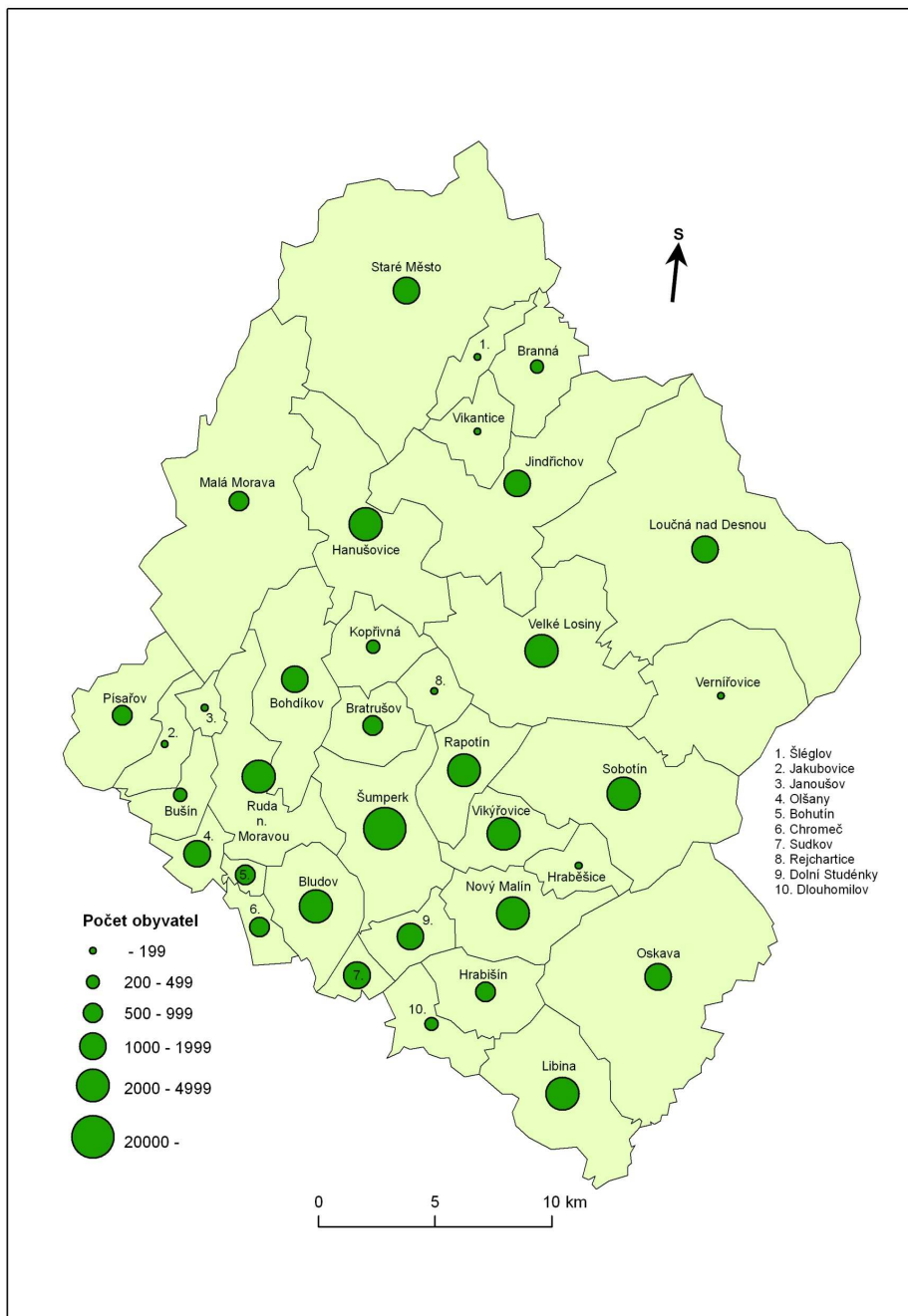
Vel. skupina obce	1991		2008		Přír. obyv. 1991-2008	
	obcí	obyvatel v %	obcí	obyvatel v %	abs.	v %
- 199	5	0,8	7	1,2	268	0,9
200 - 499	4	2,2	4	2,1	-115	-0,4
500 - 999	6	5,7	6	5,7	-94	-0,3
1000 - 1999	9	18,3	8	16	-1939	-6,3
2000 - 4999	8	31,6	9	36,6	3018	9,9
5000 - 9999	-	-	-	-	x	x
10000 - 19999	-	-	-	-	x	x
20000 a více	1	41,4	1	38,4	-2845	-9,3
Celkem	33	100,0	35	100,0	-1707	x

Zdroj: ČSÚ. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. c2010, [cit. 2010-04-25]. SO ORP Šumperk. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/4ffd18a9acd5b93dc1256fb300304191/\\$FILE/7111_stav.xls](http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/4ffd18a9acd5b93dc1256fb300304191/$FILE/7111_stav.xls)>. Vlastní zpracování.

Při zaměření na zhodnocení velikostních skupin obcí dojdeme k závěru, že nejvyšší podíl (31,6 % za rok 1991 a 36,6 % za rok 2008) z celkového počtu tvoří obce s počtem obyvatel 2000 – 4999, a to shodně pro oba referenční roky. Druhou nejčastěji zastoupenou velikostní skupinu ve správním obvodu ORP Šumperk za rok 1991 představují obce s počtem obyvatel v rozmezí 1000 - 1999 (18,3 % za rok 1991) a stejně tak v roce 2008 (16,0 % z celkového počtu obyvatel). Třetí nejvyšší podíl zastoupení na populaci správního obvodu mají obce v rozmezí 500 – 999 obyvatel (shodně 5,7 % pro oba roky). Obce ve velikostním rozmezí 5000 – 19999 obyvatel na území SO ORP Šumperk neexistují. Největší obcí z hlediska počtu obyvatel je město Šumperk, jehož podíl na celkovém počtu obyvatel ve SO ORP je za oba roky téměř totožný – osciluje okolo 40 %. Statut města mají ve SO ORP Šumperk 3 obce: Šumperk, Hanušovice a Staré město. Počet obyvatel žijících ve městech dosahoval v roce 1991 49 % a v roce 2008 46 %.

Úbytek obyvatel stěhováním z největší obce - města Šumperka (migrační saldo, -205 obyvatel/2008) nepochybně souvisí s fenoménem životního stylu, resp. procesem suburbanizace. Lidé se stěhují do okolních menších obcí (Nový Malín, Rapotín, Vikýřovice) nejen z důvodů nižší atraktivity městského prostředí, ale zejména z důvodů rostoucí koupěschopnosti obyvatel a zvyšující se poptávky po větším soukromí. Zároveň je samozřejmostí snadná dopravní dostupnost

spádového centra. Tyto tendence mají za následek přesouvání obcí mezi jednotlivými velikostními kategoriemi. Jestliže měla například obec Víkýřovice v roce 1991 1859 obyvatel, pak v roce 2008 dosáhla počtu 2168 obyvatel. Na překročení 2000 hranice ve zmíněném období měl z více jak 80 % vliv kladný migrační přírůstek.

Obr. 2: Obce SO ORP Šumperk podle počtu obyvatel k 31. 12. 2008, (administrativní členění k 31.12.2007)
(Zdroj: data ČSÚ, 2010)

3.2. Obyvatelstvo

Populační vývoj na území správního obvodu ORP Šumperk, resp. celého bývalého okresu Šumperk, byl výrazně ovlivněn zejména odsunem obyvatel německé národnosti po ukončení 2. sv. války a následným dosídlováním území. Mezi lety 1869 a 2001 došlo ke snížení počtu obyvatel územní jednotky o 6 procentních bodů. Vysoké tempo růstu je možné vidět na počátku 20. století s kulminačním vrcholem při censu v roce 1930 (viz. tab. 3). Období mezi lety 1930 a 1950 lze jednoznačně označit za depopulační. Při sčítání v roce 1930 měl SO ORP Šumperk 88596 obyvatel. Na úbytek obyvatel do roku 1947 měla velký vliv zejména válečná úmrtnost a odsun obyvatel. Příznivý populační vývoj v poválečném období a následné dosídlování ovlivnily počet obyvatel při censu v roce 1961, kdy celkový počet dosáhl výše 65458. Intercenzální období mezi lety 1991 a 2001 lze z hlediska vývoje počtu obyvatel označit za populačně ziskové, byť s kladným rozdílem 8 obyvatel.

Populační situace z roku 1930 se svým maximem a situace z roku 1950 se svým minimem se až do posledního censu v roce 2001 neopakovala, spíše lze pozorovat oscilaci mezi mírným růstem a mírným poklesem počtu obyvatel. Mezi prvních pět obcí s nejnižším počtem obyvatel za oba cenzální roky patří: Šléglov, Janoušov, Hraběšice, Vikantice, Rejchartice. Mezi pět s nejvyšším počtem obyvatel: Šumperk, Hanušovice, Libina, Bludov, Rapotín.¹⁵

Tab. 3: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Šumperk v letech 1869 - 2001

rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
počet obyvatel	78285	82027	85730	86018	88583	82956	88596	60806	65458	67429	72871	73593	73601
bazický index	100,0	104,8	109,5	109,9	113,2	106,0	113,2	77,7	83,6	86,1	93,0	94,0	94,0

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. Díl, ČSÚ, Praha 2006. Vlastní zpracování

¹⁵ Data kapitoly převzata z: ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. c2010 [cit. 2010-04-25]. 4128-04, Historický lexikon obcí České republiky, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/\\$File/13n106cd1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/$File/13n106cd1.pdf)>

3.2.1. Pohyb obyvatelstva

Celkový přírůstek jako výsledek přirozené měny obyvatelstva snížený nebo zvýšený o migrační saldo nám poskytuje dostatečně přesné informace o vývoji obyvatelstva. Obecně lze konstatovat, že hranice pro zachování současné populace určité oblasti je dána výší přirozeného přírůstku.

Tab. 4: Pohyb obyvatelstva v časové řadě 1991 – 2008 v SO ORP Šumperk

rok	střední stav obyvatelstva	narození	zemřelí	hmp (‰)	hmú (‰)	migrační saldo	přirozený přírůstek	celkový přírůstek
1991	73810	956	738	13,0	10,0	-46	218	172
1992	73854	934	781	12,6	10,6	100	153	253
1993	73996	902	766	12,2	10,4	-104	136	32
1994	74047	820	760	11,1	10,3	10	60	70
1995	74106	710	774	9,6	10,4	111	-64	47
1996	74116	702	717	9,5	9,7	-12	-15	-27
1997	74102	675	730	9,1	9,9	55	-55	x
1998	74087	708	719	9,6	9,7	-20	-11	-31
1999	73974	655	673	8,9	9,1	-177	-18	-195
2000	73795	646	783	8,8	10,6	-25	-137	-162
2001	73498	682	700	9,3	9,5	-197	-18	-215
2002	73261	662	744	9,0	10,2	-177	-82	-259
2003	73049	649	784	8,9	10,7	-29	-135	-164
2004	72810	707	717	9,7	9,8	-305	-10	-315
2005	72528	703	739	9,7	10,2	-213	-36	-249
2006	72335	722	740	10,0	10,2	-119	-18	-137
2007	72224	799	804	11,1	11,1	-79	-5	-84
2008	72186	765	707	10,6	9,8	-51	58	7

Zdroj: ČSÚ. Český statistický úřad / ČSÚ [online]. c2009 [cit. 2010-04-25]. Databáze demografických údajů za obce ČR. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/obce_d/pohyb/cz0715.xls>. Vlastní zpracování.

Od počátku 90. let minulého století do roku 1994 dosahuje SO ORP Šumperk kladného výsledku přirozené měny s maximem v roce 1991 (218 narozených, hrubá míra porodnosti dosáhla 13 ‰). Průměrný přirozený přírůstek ve zmíněném období je 142 osob. Počet živě narozených je tedy vyšší než počet zemřelých. Migrační bilance tohoto období je spíše záporná. V letech 1995 – 2007 je zaznamenám zcela zřetelný úbytek obyvatelstva přirozenou měnou, počet živě narozených je nižší než počet zemřelých. Průměrný přirozený přírůstek, resp. úbytek byl -47 osob. Nejvyšší záporné výsledky přirozené měny byly zaznamenány v roce 2000 (-137 osob)

a v roce 2003 (-135 osob). Rok následující znamenal nejvyšší záporné migrační saldo od roku 1991, které představovalo úbytek 305 osob. Záporné výsledky přirozeného přírůstku spolu se zápornými výsledky migračního salda zcela zřetelně po celé sledované období snižovaly celkový počet obyvatelstva. V přirozené měně obyvatel převládaly nepříznivé tendence vedoucí k prohloubení úbytku obyvatelstva a populačnímu stárnutí. Základem tohoto stavu je předcházející velmi nízká míra porodnosti. Trend přirozeného úbytku od poloviny 90. let je typický nejen pro SO ORP Šumperk, ale také pro Olomoucký kraj a Českou republiku.

V roce 2008 se po 14 letech poprvé narodilo více dětí než byl celkový počet zemřelých osob s kladným výsledkem přirozené měny (58 osob) a spolu s kladným celkovým přírůstkem můžeme hovořit o počátku populačního růstu oblasti.

3.2.2. Struktura obyvatelstva podle věku

Změny, jež nastaly ve věkové struktuře obyvatelstva SO ORP Šumperk v období let 1991 – 2008, indikují zejména snižování podílu předproduktivní věkové složky ve prospěch obyvatel produktivního věku za současného vzrůstu zastoupení poproduktivního věku. Z tohoto pohledu tedy vyplývá, že obyvatelstvo správního obvodu stárne, avšak tyto rysy vykazuje i populace ČR. V roce 1991 představovala předproduktivní složka 21,3 %, v roce 2001 pak 16,4 % a v roce 2008 14,4 %. Naopak zastoupení produktivního věku se zvýšilo o 3,3 procentního bodu (2001) a poproduktivního věku o 1,5 bodu (2001). Je pravděpodobné, že podíl poproduktivní složky bude nadále stoupat a populace SO ORP Šumperk stárnout.

Tab. 5: Věková struktura obyvatelstva SO ORP Šumperk v letech 1991, 2001 a 2008

rok	počet obyvatel celkem k 31.12.	z toho ve věku						index stáří (%)	index ekonom. zatížení (%)
		0 - 14		15 - 64		65+			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%		
1991	73896	15726	21,3	49554	67,1	8616	11,7	54,8	49,1
2001	73390	12021	16,4	51664	70,4	9705	13,2	80,7	42,1
2008	72189	10419	14,4	51004	70,7	10766	14,9	103,3	41,5

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010, ČSÚ. ČSÚ [online]. c2010, 26.3. 2010 [cit. 2010-05-04]. ČSÚ a územně analytické podklady za obce České republiky. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/aktualni_udaje_zavsechny_obce_cr_mimo_slbd/\\$File/uapobce20093006.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/aktualni_udaje_zavsechny_obce_cr_mimo_slbd/$File/uapobce20093006.xls)>. Vlastní zpracování.

Největší podíl předproduktivní věkové složky v roce 2008 zaznamenaly obce Rejchartice (22,2 %), Nový Malín (19,5 %), Hraběšice (18,0 %), Jakubovice (17,5 %) a naopak největšího podílu obyvatel v poproduktivním věku dosáhly obce: Janoušov (24,5 %), Dlouhomilov (19,1 %) a Vernýřovice (17,1 %).

3.2.3. Domácnosti

Obyvatelstvo a jím vytvářené domácnosti tvoří součást naší populační reality. Lze je označit za elementární skupiny lidí. Výsledky sčítání jsou zpracovány podle tří základních druhů domácností, v nichž obyvatelstvo žije: *bytové* (soubor osob trvale společně bydlících v jednom bytě), *hospodařící* (soubor společně hospodařících osob, vyznačující se také společným bydlením) a *censové* (těsný svazek společně bydlících a společně hospodařících osob, většinou svázán příbuzenskými vztahy). Dělí se na úplné rodinné domácnosti, neúplné rodinné domácnosti, nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivců.¹⁶

¹⁶ Český statistický úřad. 13-7107-03, *Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Šumperk - 1. Charakteristika okresu a vývoj sídelní struktury* | ČSÚ [online]. c2009, 30.11. 2009 [cit. 2009-11-30]. Český. Dostupný z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C6/\\$File/71073.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C6/$File/71073.pdf)>.

Tab. 6: Vývoj struktury domácností v letech 1991 až 2001

Druh a typ domácností	Domácnosti celkem		Rozdíl 1991-2001		Průměrný počet členů		Složení v %	
	2001	1991	abs.	v %	2001	1991	2001	1991
Bytové domácnosti	25872	25094	778	3,1	2,79	2,91	100,0	100,0
v tom: s 1 HD	22973	23080	-107	-0,5			88,8	92,0
se 2+ HD	2899	2014	885	43,9			11,2	8,0
Hospodařící domác.	29707	26883	2824	10,5	2,43	2,72		
v tom: s 1 CD	29290	26497	2793	10,5			98,6	98,6
se 2+ CD	417	386	31	8,0			1,4	1,4
Censové domácnosti	30130	27284	2846	10,4	2,39	2,68	100,0	100,0
v tom:								
úplné rodiny celkem	16887	18054	-1167	-6,5			56,0	66,2
bez závisl. dětí	8930	7684	1246	16,2			29,6	28,2
se závisl. dětmi	7957	10370	-2413	-23,3			26,4	38,0
neúplné rodiny celkem	3949	2893	1056	36,5			13,1	10,6
bez závisl. dětí	1486	1102	384	34,8			4,9	4,0
se závisl. dětmi	2463	1791	672	37,5			8,2	6,6
nerodinné dom.	544	73	471	645,2			1,8	0,3
domác. jednotlivců	8750	6264	2486	39,7			29,0	23,0

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Dle metodiky sčítání existuje v jednom bytě zásadně pouze jedna bytová domácnost, která však může být složena ze dvou případně více hospodařících domácností a každá z nich ze dvou nebo více cenových domácností.

Na základě výsledků sčítání můžeme konstatovat, že na území SO ORP Šumperk žilo v roce 2001 celkem 25872 bytových domácností, z nichž 88,8 % je tvořeno jednou hospodařící domácností. V porovnání s rokem 1991 vzrostl počet bytových domácností o 778 (3,1 %) a podíl bytových domácností s jednou hospodařící domácností mírně poklesl. Počet hospodařících domácností v roce 2001 byl vyšší než bytových, což znamená, že v jednom bytě společně hospodařila více než jedna domácnost. Převážná většina hospodařících domácností (98,6 %) byla tvořena jednou cenovou domácností. V porovnání s rokem 1991 zůstal zachovaný podíl obou kategorií na celkovém počtu hospodařících domácností. Úhrnný počet cenových domácností vzrostl v porovnání s rokem 1991 o 2846 (10,4 %).

Censové domácnosti, tvořené úplnou rodinou, poklesly o 6,5 % v porovnání s rokem 1991 za současně velmi výrazného poklesu (23,3 %) úplných rodin se závislymi dětmi a naopak při vzestupu rodin bez závislých dětí. Trend demografického vývoje od poloviny 90. let zřetelně dokládá probíhající změny v sociálním chování obyvatel – počet narozených dětí výrazně poklesl, tudíž dochází i k poklesu průměrné velikosti všech typů domácností. Svou roli hraje i vysoká rozvodovost a stárnutí obyvatelstva, kdy přibývá domácností jednotlivců (od roku 1991 nárůst o téměř 40 %). Jednotlivci tvořili v roce 2001 21,8 % bytových, 29,5 % hospodařících a třetinu všech censových domácností. Dalším ukazatelem dokládajícím zmiňovaný směr vývoje je počet nerodinných domácností. Jestliže bylo v roce 1991 sečteno celkem 73 nerodinných domácností, pak v roce 2001 bylo sečteno celkem 544 nerodinných domácností, což v relativních číslech značí nárůst o 645 %. Vysoký nárůst nastal taktéž u skupiny neúplných rodin (36,5 %), a to při přírůstku rodin bez závislých dětí (o 34,8 %) i se závislymi dětmi (o 37,5 %).

Tab. 7: Struktura censových domácností podle typu domácnosti v roce 2001 (%)

	Censové domácnosti celkem	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Vícečlenné nerodinné domácnosti	Domácnosti jednotlivců
		s dětmi	bez dětí	s dětmi	bez dětí		
Celkem	30130	26,4	29,6	8,2	4,9	1,8	29,0
v tom města:	15069	24,3	27,6	9,0	5,0	2,2	31,5
Šumperk	12729	23,6	27,6	9,6	5,0	2,2	32,0
Hanušovice	1491	27,6	28,2	8,6	4,4	1,6	29,6
Straré Město	849	29,7	26,5	7,8	5,5	2,4	28,2
ostatní obce	15061	28,5	31,7	6,9	4,9	1,4	26,5

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Rozdíly ve struktuře cenзовých domácností nejsou ve správním obvodu ORP Šumperk mezi městy a ostatními obcemi nijak výrazné, avšak lze vystihnout minimálně tři důležité tendence:

- podíl úplných rodin s dětmi je ve městech (24,3 %) nižší než v ostatních obcích (28,5).
- podíl neúplných rodin s dětmi je vyšší ve městech (9,0 %) než v ostatních obcích (6,9 %)
- podíl domácností jednotlivců je ve městech vyšší (31,5%) než u ostatních obcí (26,5 %)

4. Analýza domovního a bytového fondu podle SLDB 1991 a 2001

4.1. Základní územní charakteristiky domovního fondu

Při SLDB k 1. 3. 2001 bylo v České republice sečteno celkem 1 969 018 domů. V tomto čísle jsou zahrnuty všechny domy určené k bydlení bez ohledu na obydlenost, objekty s byty a ubytovací zařízení bez bytu, pokud ovšem sloužila k dlouhodobému či trvalému ubytování. Při zohlednění celkového počtu obyvatel v rozhodný okamžik na území ČR připadá na 1 dům v průměru 5 obyvatel, v Olomouckém kraji taktéž 5 obyvatel na dům a ve SO ORP Šumperk 5,4 obyvatele na dům. Značná část domovního fondu je však neobydlená, na jeden obydlený dům pak připadá v průměru za ČR 6,3 obyvatele, za Olomoucký kraj 5,8 obyvatele a za ORP Šumperk 6,2 obyvatele.

V porovnání s rokem 1991 se celkový počet domů v ČR zvýšil o více než 100 tis., v Olomouckém kraji o více než 4 tis. a na území SO ORP Šumperk o necelých 500, a to zejména novou výstavbou. Ve druhé polovině devadesátých let převažovaly v nové výstavbě rodinné domy za současného poklesu staveb bytových domů. Projevilo se to i ve zvýšení podílu rodinných domů na celkovém domovním fondu, který vzrostl o 2,1 bodu na 88,0 % pro ČR, o 1,8 bodu na 89,2 % v případě Olomouckého kraje a pro SO ORP Šumperk vzrostl podíl o 2,2 bodu na 86,1 % v roce 2001. Poměrně velký vliv (s ohledem na územní rozdíly) měl rovněž přírůstek z důvodu navracení objektů do bytového fondu.

Počty domů se v letech 1991-2001 zvýšily ve všech krajích ČR: nejvyšší absolutní přírůstky nastaly v krajích s nejvyšším počtem domů. Největší podíl zaznamenaly kraje Středočeský (18,5 % přírůstku), Jihočeský (12,0 %), Jihomoravský (9,1 %) a Moravskoslezský (8,6 %). Tyto čtyři kraje jsou zároveň kraji s nejvyšším počtem domů. Velikost domovního fondu kraje je dána dvěma faktory – na jedné straně velikostí kraje, na straně druhé podílem rodinných domů na domovním fondu kraje. Například v Olomouckém kraji žije více obyvatel než ve

Zlínském kraji, kde je však počet domů (v důsledku většího podílu rodinných domů) vyšší.¹⁷

Tab. 8: Domovní fond ve vybraných územních jednotkách v letech 1991 a 2001

území	Domovní fond celkem				
	1991	2001	rozdíl	podíl rod. domů	
				1991	2001
ČR	1868541	1969018	100477	85,9	88,0
Olomoucký kraj	122522	126825	4303	87,4	89,2
SO ORP Šumperk	13064	13560	496	83,8	86,1
území	Trvale obydlené domy				
	1991	2001	rozdíl	podíl rod. domů	
				1991	2001
ČR	1597076	1630705	33629	84,7	86,3
Olomoucký kraj	108177	110568	2391	86,5	88,3
SO ORP Šumperk	11570	11882	312	82,7	85,0

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010; ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 30.6. 2004 [cit. 2010-04 25]. 4126 04, Regionální rozdíly v bydlení, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/C2002CC366/\\$File/1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/C2002CC366/$File/1.pdf)>. Vlastní zpracování

Přestože se počet domů zvýšil o více než 100 tis., počet trvale obydlených domů vzrostl ve stejném období pouze 33,6 tis., z čehož vyplývá, že k 1. 3. 2001 bylo v ČR 1 630 705 obydlených domů. Na území Olomouckého kraje vrostl počet obydlených domů o 2391 a ve SO ORP Šumperk o 312 domů ve sledovaném období. Vzhledem k tomu, že trvale obydlené domy tvoří přes 80 % celkových domovních fondů jednotlivých územních celků, platí již zmíněné trendy částečně i pro trvale obydlený domovní fond.

Nárůst počtu obydlených rodinných domů mezi sčítáními v letech 1991 a 2001 je zřetelnější při následujícím srovnání. Zatímco celkový počet obydlených domů se za zmiňované období zvýšil jen o 33,6 tis. v ČR, počet obydlených rodinných domů se ve stejném období zvýšil dokonce o 55,1 tis. Přírůstek obydlených rodinných domů byl větší než přírůstek obydlených domů, jeho výše je však v krajích výrazně územně diferencována.

¹⁷ Data převzata z: SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010.; ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 30.6. 2004 [cit. 2010-04-25]. 4126-04, Regionální rozdíly v bydlení, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/C2002CC366/\\$File/1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/C2002CC366/$File/1.pdf)>.

4.2. Změny struktury domovního fondu

Domovní fond SO ORP Šumperk představoval k 1. 3. 2001 celkem 13560 objektů určených k bydlení, což je o 496 (3,8 %) domů více než při sčítání v roce 1991. Při podrobnější zkoumání problematiky zjistíme, že nejvíce domů oproti údajům ze SLDB 1991 bylo postaveno v Novém Malíně (57), následují Vikýřovice s 55 novými domy, Šumperk s 54, dále Rapotín (46) a Velké Losiny (36).

Ve městě Hanušovice přibylo 25 domů a ve Starém Městě domů 13. V ostatních obcích správního obvodu přibylo celkem 210 domů. Přestože výstavba v obcích a městech probíhala, jednalo se pouze o mírný nárůst domovního fondu. Při pohledu na kategorii trvale obydlených bytů zaznamenáme, že drtivou většinu z toho tvoří domy rodinné 85,0 % (2001). Bytové domy se podílejí 12,6 % a zbytek připadá na ostatní domy.¹⁸

Tab. 9: Vývoj domovního fondu v obcích SO ORP Šumperk v letech 1991 a 2001

Rok sčítání	Domy celkem	v tom						
		celkem	trvale obydlené				neobydlené	
			z toho				celkem	v %
			rodinné domy		bytové domy			
abs.	v %	abs.	v %					
1991	13064	11570	9574	82,7	1783	15,4	1417	10,8
2001	13560	11882	10101	85,0	1497	12,6	1678	12,4

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Z uvedené tabulky vyplývá, že vývoj domovního fondu za sledované desetiletí nebyl nijak mimořádně příznivý. Výsledky sčítání jasně ukazují změny trendu ve výstavbě. Dochází k úbytku bytových domů byť v malém měřítku a naopak k nárůstu počtu rodinných domů. K tomuto zvratu dochází na přelomu 90. let. Z celkového počtu bytových domů (1783) v roce 1991 jich bylo sečteno 1479 v roce 2001, došlo tedy k snížení o 286 bytových domů. V Šumperku ubylo 93

¹⁸ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

bytových domů, v Sobotíně 24 a v Hanušovicích 22. V ostatních obcích správního obvodu se celkově počet bytových domů snížil o 147.

Nárůst počtu rodinných domů, resp. bydlení v rodinném domě v soukromém vlastnictví se zřejmě stává ideální formou bydlení pro většinu obyvatelstva. Podle výsledků sčítání v roce 2001 žil každý 7 obyvatel správního obvodu ORP Šumperk v rodinném domě. Období mezi sčítáními 1991-2001 se projevilo přírůstkem 527 rodinných domů, tj. nárůst o 5,5 %. Největší přírůstek rodinných domů (104) vykázalo město Šumperk, následuje obec Rapotín (59) a obec Vikýřovice (57). Naopak mezi obce s nejvyšším úbytkem rodinných domů patří Staré Město (-13), Branná (-10) a Olšany (-8).

4.2.1. Trvalá obydlenost domovního fondu s ohledem na změny mezi lety 1991 až 2001

Jednou z možných charakteristik sledování kvality domovního fondu je hledisko trvalé obydlenosti, což je aspekt velmi diskutabilní. Na území SO ORP Šumperk nebylo obydleno 1678 domů, tj. 12,4 %, a to je oproti minulému sčítání nárůst o 184 neobydlených domů. Lze tedy říci, že každý osmý dům ve správním obvodu není obydlený. Největší nárůst neobydlenosti oproti roku 1991 zaznamenaly obce Staré Město (25 domů), Jindřichov (23) a Branná (19 domů). Naopak k největšímu přírůstku obydlených domů došlo u obcí Bohutín (11 domů) a Šumperk (7 domů). Důvodů trvalé neobydlenosti domů je několik a lze je zjistit z výsledků posledního sčítání v roce 2001. Mezi hlavní patří využití 756 domů k rekreaci, tj. 45,1 %, následuje nezpůsobilost k bydlení v 263 domech, tj. 15,7 %, a dalšími důvody jsou přechodné obydlení domu (13,6 %), což je nová charakteristika uvedená do praxe až při SLDB 2001, nebo přestavba domu (6,9 %). Převážnou většinu neobydlených domů tvoří domy rodinné (93,6 %).

Výsledky sčítání krom jiného prokázaly, že nejvyšší podíl (46,7 %) neobydlených domů se nachází u velikostní skupiny obcí od 2000 do 4999 obyvatel, kterých bylo ve SO ORP Šumperk v 2001 celkem 10. Následují obce ve velikostní skupině od 1000 do 1999 obyvatel, kterých je celkem 7 a podíl neobydlených domů

činí 21,4 %. Další velikostní skupinou obcí s třetím nejvyšším podílem neobydlených domů jsou obce od 500 do 999 obyvatel. Těch je celkem 6 a podíl neobydlenosti tvoří 13,3 %. Lze říci, že dochází k vyklidňování spíše menších obcí neboli lidé ztrácejí zájem o trvalé bydlení na vesnicích. Nejnižší podíl neobydlených domů je ve městě Šumperk (4,4 %), které je však zařazeno do velikostní skupiny 20000 a více obyvatel. Další nejnižší obydleností se vyznačují obce ve velikostní kategorii do 199 obyvatel a těch je ve správním obvodu ORP Šumperk celkem 7.¹⁹

Tab. 10: Základní údaje o domovním fondu

	Trvale obydlené domy			Trvale obydlené byty			Průměrný počet bytů		
	celkem	z toho		celkem	z toho v domech		na 1 trvale obydlený dům	z toho na 1 dům	
		RD	BD		rodinných	bytových		RD	BD
3.3.1991	11570	9574	1783	25094	11310	13523	2,17	1,18	7,58
1.3.2001	11882	10101	1497	25872	12156	13359	2,18	1,20	8,92
Přírůstek (úbytek) 1991 - 2001									
abs.	312	527	-286	778	846	-164	0,01	0,02	1,34
v %	2,70	5,50	-16,04	3,10	7,48	-1,21	x	x	x

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování, Vysvětlivky: RD – rodinný dům, BD – bytový dům, abs. - absolutně

Pokud zohledníme otázku, jaký je průměrný počet bytů na jeden trvale obydlený dům, dojdeme k závěru, že se stále zvětšuje, byť minimálně. Při zkoumání rozdělení domů na rodinné a bytové je skutečnost taková, že rodinné domy mají v průměru okolo 1,2 bytu, avšak u bytových domů došlo v posledním desetiletí ke zvýšení průměrného počtu bytů o 1,34 bytu, tudíž jeden bytový dům má v průměru dle posledního SLDB 9 bytů.

¹⁹ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xml/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xml/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

Tab. 11: Struktura trvale obydlených domů SO ORP Šumperk podle stáří v roce 2001

	Trvale obydlené domy celkem	z toho podíl v % podle období výstavby					Průměrné stáří domu v letech
		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001	
Celkem	11 882	18,3	20,2	37,8	13,2	9,3	50,5
v tom města:	3 160	16,5	25,8	37,2	11,1	8,1	49,9
Šumperk	2 308	15,5	26,4	39,2	10,1	7,8	49,7
Hanušovice	470	17,4	31,3	30,0	9,6	10,4	52,0
Staré Město	382	20,9	14,9	33,8	19,4	7,3	48,1
ostatní obce	8722	18,9	18,1	38,0	14,0	9,7	50,6

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Při analýze stáří domů ve správním obvodu ORP Šumperk, tedy při zjišťování, kdy byly postaveny případně zrekonstruovány, vidíme, že největší podíl (37,8 %) pochází z období výstavby mezi lety 1946 – 1980. Mezi lety 1920 – 1945 bylo postaveno či zrekonstruováno 20,2 % domů a v podstatě stejný podíl tvoří domy z období výstavby do roku 1919, tj. 18,3 %. Nižší podíl postavených domů (13,2 %) byl zaznamenán v období let 1981 – 1990 a nejnižší podíl tvoří domy z období let 1991 – 2001, tj. 9,3 %.

Z výsledků sčítání je jasně patrné, že průměrné stáří domů pokleslo, a to ve všech kategoriích. Jestliže bylo průměrné stáří rodinných domků v roce 1991 téměř 62 let, díky oživení bytové výstavby v 90. letech se průměrné stáří rodinných domků snížilo na necelých 51 let. Prakticky nejnižší průměrné stáří jak domovního fondu jako celku, tak zejména rodinných domů má obec Víkyřovice, která zažívá již od 90. let skutečný boom v bytové výstavbě právě v této kategorii, zmíněný stav souvisí také s postupným vývojem procesu suburbanizace v rámci města Šumperk. U bytových domů není tento pokles tolik patrný a to z jednoduchého důvodu: výstavba bytových domů v posledním desetiletí výrazně zaostávala za výstavbou domů rodinných. Průměrné stáří bytových domů se z původních 41 let v roce 1991 snížilo na průměrných 38 let v roce 2001. Lze tedy konstatovat, že ve správním obvodu ORP Šumperk je sice výrazně vyšší podíl rodinných domů na celkovém domovním fondu, avšak jejich průměrné stáří je zatím vyšší než u bytových domů.²⁰

²⁰ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 –

4.2.2. Technická vybavenost trvale obydlených domů

Míra technického vybavení domů je ovlivněna stářím domovního fondu. Z hodnocených kategorií je svým zastoupením jednoznačně na prvním místě napojení domů na vodovod, z čehož rodinné domy mají téměř totožné procentuální zastoupení ve všech obcích a všechny bytové domy správního obvodu ORP Šumperk jsou napojeny na vodovod. V domech převažuje odběr pitné vody z veřejné sítě.

Tab. 12: Technické vybavení trvale obydlených domů v roce 2001

	Trvale obydlené domy celkem	z toho domy technicky vybavené							
		plynem		vodovodem		přípojem na kanalizační síť		ústředním topením	
		počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Celkem	11882	5164	43,5	11676	98,3	4925	41,4	8906	75,0
v tom města:	3160	2292	72,5	3141	99,4	2446	77,4	2255	71,4
Šumperk	2308	2148	93,1	2300	99,7	2101	91,0	1652	71,6
Hanušovice	470	136	28,9	466	99,1	151	32,1	334	71,1
Staré Město	382	8	2,1	375	98,2	194	50,8	269	70,4
ostatní obce	8722	2872	32,9	8535	97,9	2479	28,4	6651	76,3

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Druhou nejčetnější kategorií technického vybavení trvale obydlených domů je ústřední topení (75 %). Je obecně známo, že plynofikace byla v uplynulém desetiletí podporována vládou a obce získávaly finanční prostředky na jeho zavedení. Důležitým argumentem pro tyto investice byla ochrana a zlepšení životního prostředí, avšak necelá třetina domů má stále kotelnu na pevná paliva umístěnou v domě. Ze sčítání v roce 2001 vyplývá, že necelá polovina trvale obydlených domů byla ve správním obvodu ORP Šumperk napojena na plyn. Další významnou kategorií technického vybavení je napojení domů na kanalizační síť (41,4 %). Bytové domy mají vyšší procentuální napojení – 81,3 %. U rodinných domů je podíl napojení na kanalizační síť pouze 35%.

Technická vybavenost trvale obydlených domů ve městech a obcích je srovnatelná u dvou složek – vybavení vodovodem a ústředním topením, kdežto připojení na kanalizační síť je ve větší míře zastoupeno zejména ve městech.

okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

S vybudovanou kanalizační sítí je na tom nejhůře město Hanušovice. Výsledky technického vybavení trvale obydlených domů ukazují, že lidé ve městech i na venkově chtějí kvalitní a pohodlné bydlení. Přívod vody, kanalizace a ústřední topení jsou v dnešní době nahlíženy jako naprostá samozřejmost a standard komfortního bydlení.

Změny ve vlastnictví nemovitostí vykazovaly od počátku 90. let významný pohyb, když na základě platných restitučních zákonů došlo k navrácení majetku soukromým osobám, které o něj přišly za bývalého totalitního režimu. Naprostá většina domovního fondu patřila ke dni sčítání soukromým fyzickým osobám – 73,8 %. Při bližší specifikaci domovního fondu je patrné, že soukromé fyzické osoby vlastní rodinné domy z 96,6 % a bytové domy jen ze 17,7 %. Je nutné zohlednit skutečnost, kdy pouze 11 % domovního fondu tvoří domy bytové (resp. 86 % tvoří rodinné domy), z čehož 58 % je koncentrováno ve městě Šumperk a druhý nejvyšší podíl vykazuje město Hanušovice, a to 7%. U bytových domů je zcela pochopitelně jiná vlastnická struktura, pětina těchto domů je ve vlastnictví obcí a státu. Dalších 46 % náleží do vlastnictví ostatních vlastníků a necelých 16 % vlastní stavební bytová družstva.²¹

²¹ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001-okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

4.3. Vývoj bytového fondu mezi lety 1991 a 2001

Výsledky sčítání v roce 2001 mimo jiné ukazují, že došlo k zásadní změně vlastnické struktury nejen domů, ale zároveň i bytů. V 90. letech také započal výrazný pokles výstavby družstevních bytů. Snížení se dočkala i výstavba na komunální úrovni. Naproti tomu roste podíl bytů v rodinných domech, které lze v současnosti považovat za standardizovanou formu komfortního bydlení relativně velké tržní i sociální hodnoty, a celkově tak přispívá ke zvyšování kvality bydlení. Bytový fond postupně začal zahrnovat nové byty v domech a penzionech s pečovatelskou službou, nové byty v nebytových objektech a stále více bytů vzniklých stavebními úpravami nebytových prostor. Změny v jejich počtech (zejména dvou posledních složek) v průběhu let kopírovaly vývoj trendu vzrůstající sociální stratifikace doprovázený změnami formy bydlení u některých skupin obyvatel na konci 20. století.

Tab. 13: Základní údaje o bytovém fondu SO ORP Šumperk - 1991 a 2001

	Byty celkem	Trvale obydlené byty	Neobydlené byty			V trvale obydlených bytech		
			celkem	v tom v domech		počet místností nad 8 m ²	bydlících obyvatel	cenových domácností
				trvale obydlených	neobydl.			
3.3.1991	27154	25094	2060	689	1371	69285	73053	27248
1.3.2001	28731	25872	2859	1105	1754	71817	72059	29569
Přírůstek (úbytek) 1991 - 2001								
abs.	1577	778	799	416	383	2532	-994	2321
v %	5,8	3,1	38,8	60,4	27,9	3,7	-1,4	8,5

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Přestože bytů od počátku 70. let postupně přibývá, je bytová otázka stále otevřeným tématem. Zejména pro mladé obyvatelstvo se stálým průměrným příjmem je byt velmi těžko dostupný. Problém nespočívá ani tak v počtu bytů jako spíše v jejich cenové dostupnosti. Od 90. let není nárůst bytů tolik patrný, jako tomu bylo např. při sčítání v r. 1980 nebo v roce 1970, avšak je nutno zohlednit pozitivní charakter výstavby neboli to, že po celospolečenských změnách i změnách

ekonomických nenastal propad bytové výstavby a nárůst bytů za sledované období mezi lety 1991 a 2001 činil 1577 bytů, resp. 5,8 %.

S nárůstem počtu bytů koreluje zároveň jejich vzrůstající neobydlenost. Zatímco v roce 1991 bylo zaznamenáno celkem 2060 neobydlených bytů, při sčítání v roce 2001 už to bylo 2859 bytů. To znamená, že každý desátý byt ve správním obvodu ORP Šumperk není trvale obydlený. Mezi nejčastější důvody neobydlenosti bytů při posledním sčítání patřily rekreační využití bytu (27,4 %) a přechodné obydlení (26,6 %). Tento podíl je vzhledem k anonymitě mnohem větší u bytových domů (59,7 %), kdežto u rodinných domů je 36%. Pro objektivní posouzení problematiky neobydlenosti bytů je důležité zohlednit, zdali se jedná o byty v domech trvale obydlených nebo neobydlených. Neobydlených bytů v trvale obydlených domech je celkem 1105, naproti tomu neobydlených bytů v neobydlených domech je přesně 1754. Při srovnání výsledků z roku 2001 se závěry sčítání za rok 1991 došlo k nárůstu počtu neobydlených bytů u obou kategorií. Podíl neobydlených bytů v trvale obydlených domech narostl ve srovnání s rokem 1991 o 60,4 % a podíl neobydlených bytů v neobydlených domech zaznamenal 27,4% nárůst.²²

4.3.1. Základní charakteristika trvale obydlených bytů

Stáří bytu je velmi úzce spjato se stářím domovního fondu. V této části kapitoly budou zhodnoceny podíly starších i novějších bytů ve městech a ostatních obcích správního obvodu ORP Šumperk. Větší množství trvale obydlených bytů je pochopitelně ve městech, kde dochází k četnější koncentraci obyvatelstva. Největší podíly trvale obydlených bytů, ve městech i obcích současně, jsou z období výstavby domu mezi lety 1971–1980, což také souvisí s výrazným nárůstem bytové výstavby v 70. letech a zejména se vznikem rozsáhlých panelákových sídlišť. Nejnižší podíl

²² SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001-okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

trvale obydlených bytů ve správním obvodu pochází z období výstavby domu v rozmezí let 1991 – 2001, a to necelých 8 %.

Tab. 14: Podíl trvale obydlených bytů v domech dle období výstavby (rekonstrukce) domu v % v roce 2001

	Trvale obydlené byty celkem	Podíl bytů dle období výstavby domu v %					
		do r. 1919	1920 - 1945	1946 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
celkem	25872	13,7	15,1	23,2	25,3	15,0	7,7
v tom města:	13128	10,4	14,7	24,9	26,3	17,3	6,4
Šumperk	11125	9,1	14,0	26,4	27,1	17,4	6,0
Hanušovice	1284	14,6	23,4	13,7	23,4	19,4	5,4
Staré Město	719	23,2	9,0	22,8	19,6	11,8	13,5
ostatní obce	12744	17,1	15,6	21,4	24,2	12,6	9,1

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Zastoupení jednotlivých bytových kategorií v celkovém bytovém fondu je závislé víceméně na době, kdy byly tyto byty postaveny. Je zcela nutné zohlednit také rekonstrukci či modernizaci bytového fondu. Naprostou většinu bytů (86 %) řadíme do I. bytové kategorie, která vykazuje nárůst oproti SLDB 1991 v podobě 28,2 procentních bodů. Při rozčlenění bytů podle druhu domu je zcela zřejmé, že nejvíce bytů I. kategorie přibýlo v rodinných domech (49,4 %), což evidentně souvisí s intenzivní výstavbou rodinných domů od počátku 90. let. Do II. kategorie patří 10,5 % bytů a III. kategorii náleží 2,1 % bytů. Lze konstatovat, že drtivá většina bytů postavených od roku 1991 do roku 2001 je I. kategorie a lze zároveň předpokládat pokračující tendenci tohoto vývoje i v následujících letech, stejně jako růst úrovně bydlení naší společnosti.

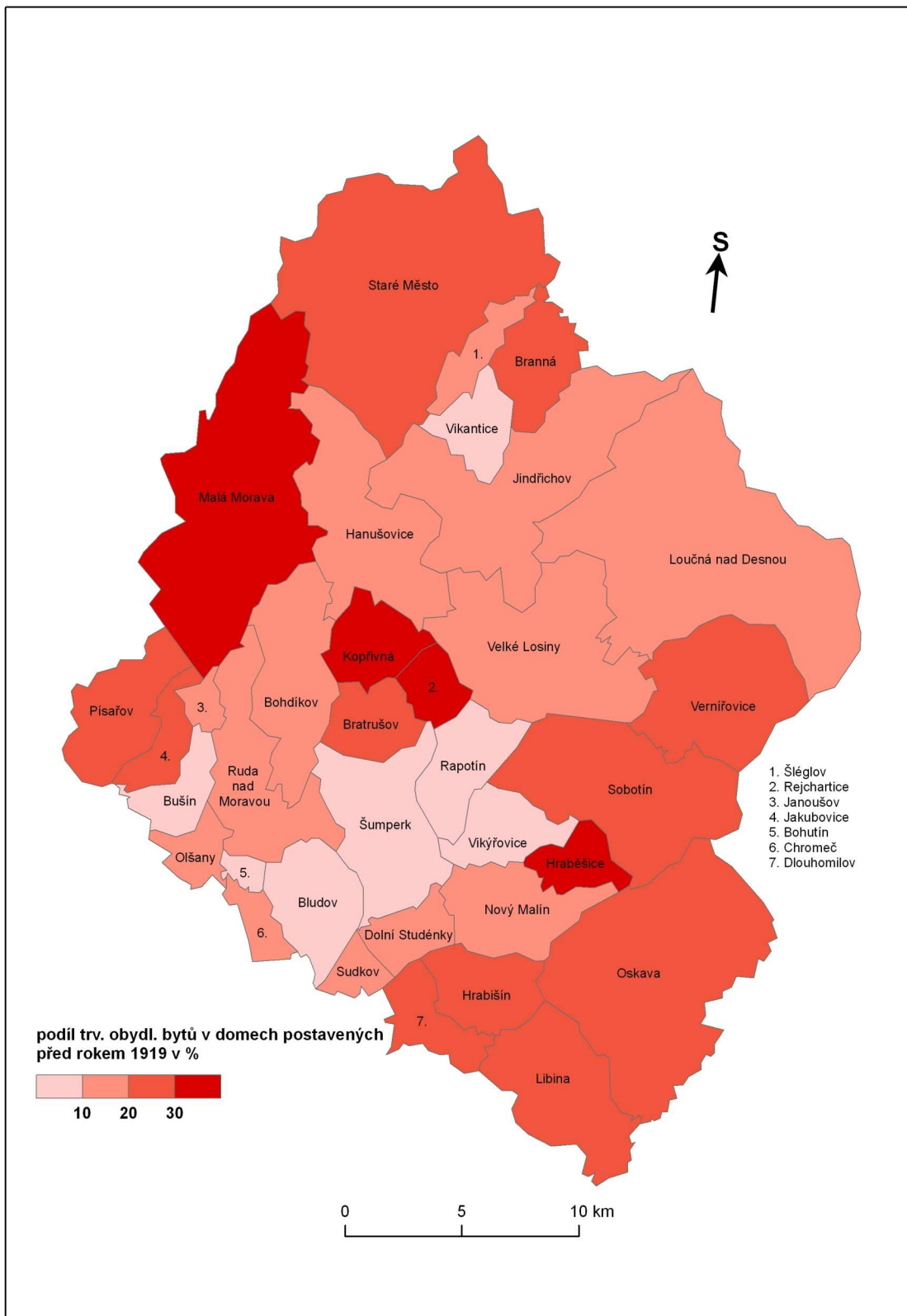
Z hlediska pokojovosti bytů v rodinných i bytových domech zároveň lze říci, že nejobvyklejší počet pokojů na jeden byt jsou 3 pokoje (39 %) a tento stav, vyjádřeno relativními čísly, se oproti roku 1991 téměř nezměnil. Stagnace se projevila také u dvoupokojových bytů, kterých je 31,7 %. Byty se čtyřmi a více pokoji tvoří téměř 20% podíl všech trvale obydlených bytů. S pokojovostí bytů je provázán také počet osob bydlících v trvale obydlených bytech. Předpokládáme, že čím větší je byt, tím více lidí v něm žije. Ve dvoupokojových bytech žije průměrně 2,4 osob, ve třípokojových přesně 3 osoby a v bytech se čtyřmi a více pokoji 3,5

osob. Ze sčítání dále vyplývá, že dochází ke snižování počtu obyvatel na 1 byt. V roce 1991 připadalo na 1 byt 2,7 obyvatel, v roce 2001 to bylo 2,6 obyvatel. Technické vybavení trvale obydlených bytů přípojem na kanalizaci a vodovodem je ovlivněno technickým vybavením domu. U způsobu vytápění to není zcela jednoznačné, protože vlastník bytu má možnost se do určité míry rozhodnout, jaký způsob vytápění bude využívat.

Začátkem devadesátých let bylo velmi oblíbené vytápění elektrickou energií, dokonce byly přidělovány dotace pro ty, kteří se rozhodli toto médium využívat jako hlavní zdroj tepla. Po více než deseti letech se oblíbenějším a bezpochyby nejrozšířenějším zdrojem energie stal plyn, jehož finální cena je pro spotřebitele atraktivnější než cena za elektrickou energii. Ne všude se však podařilo realizovat plošnou plynifikaci, a tudíž jsou obyvatelé v takovýchto obcích a na takovýchto místech odkázáni především na pevná paliva, v menší míře na elektřinu. Při posledním sčítání se ukázalo, že 10,2 % trvale obydlených bytů v rodinných domech a 7,7 % bytů v bytových domech topilo elektřinou. Nejvíce je v bytech používán k vytápění plyn – 30,3 %, následuje uhlí – 22,1 % a dřevem je vytápěno 8,5 % bytů.

Sčítání v roce 2001 zohlednilo i otázku týkající se právního důvodu užívání bytů. Tento ukazatel nebyl ovšem v roce 1991 sledován, a tudíž není možné srovnání. Přijetím nové legislativy bylo umožněno odkoupení bytů do osobního vlastnictví, což ve své podstatě znamenalo privatizaci bytového fondu. Týkalo se to především bytů v bytových domech. Více než 38 % trvale obydlených bytů je ve vlastním domě. Téměř 20 % bytů je užíváno jako nájemních a skoro 16 % tvoří kategorie užívání bytů členy bytového družstva. Nové užívání bytů v osobním vlastnictví je zastoupeno necelým 18% podílem. Je zřejmé, že čím dále více lidí chce užívat výhradně vlastní byt.²³

²³ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001-okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

Obr. 3: Nejstarší byty v obcích SO ORP Šumperk, (administrativní členění k 31. 12. 2007)
(Zdroj: data SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010)

4.3.2. Úroveň bydlení

Souborné výsledky SLDB můžeme považovat za výjimečný zdroj informací o úrovni bydlení. Technické vybavení bytu je úzce provázáno s celkovou životní úrovní obyvatelstva. Do technického vybavení bytu řadíme především zavedení plynu a vodovodu, vybavení koupelnou či sprchovým koutem, záchodem a přípojem na kanalizační síť. Úroveň bydlení lze také hodnotit na základě vybavení bytu ústředním nebo etážovým topením.

Tab. 15: Technické vybavení trvale obydlených bytů v SO ORP Šumperk v roce 2001

	Podíl trvale obydlených bytů vybavených v %					
	plyn zaveden do bytu	vodovod v bytě	přípoj na veřejnou kanalizační síť	ústřední, etážové topení	koupelna, sprchový kout v bytě	splachovací záchod
Celkem	53,1	98,7	64,1	81,8	96,1	95,7
v tom města:	79,1	99,4	91,9	84,6	97,9	98,2
Šumperk	91,6	99,6	97,4	86,1	98,6	98,9
Hanušovice	15,1	98,8	59,4	77,8	93,1	94,0
Staré Město	0,1	97,5	65,6	74,7	95,1	94,4
ostatní obce	26,4	97,9	35,3	78,8	94,2	93,2

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Ve správním obvodu ORP Šumperk bylo v roce 2001 sečteno celkem 25872 trvale obydlených bytů. Z tohoto počtu má 98,7 % bytů vodovod v bytě a 96,1 % bytů je vybaveno koupelnou nebo sprchovým koutem. V bytě má splachovací záchod 95,7 % a připojeno na veřejnou kanalizační síť je 64,1 % bytů. Plyn je zaveden do 53,1 % bytů. V průběhu uplynulých deseti let se zlepšila kvalita bydlení, většina obydlených bytů je I. kategorie, tedy s koupelnou a ústředním či etážovým topením.

Zavedení vodovodu do bytu patří mezi nejzákladnější vybavení bytů, proto je nárůst u tohoto technického vybavení oproti sčítání v r. 1991 nejmenší, tedy 0,7%. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán u zavedení plynu do bytů, což souvisí s rozsáhlou propagací plynofikace obcí a použitím plynu jako ekologicky čistého a cenově dostupného energetického média. Vybavení bytu plynem se ve správním obvodu zvýšilo o 12 %, resp. celkový podíl bytů vybavených plynem byl v roce 1991 41%, z čehož 99,9 % tvořily byty napojené na plyn ze sítě ve městě Šumperk. Jinými slovy

v roce 1991 byla plynem vybavena pouze tato obec, zbylých 9 bytů napojených na plyn bylo pouze roztroušeno mezi vybranými obcemi s minimálním významem pro tamní obyvatelstvo. Nejen zde se nám potvrzuje dominantní úloha tohoto sídla, kdy při hodnocení jednotlivých charakteristik trvale obydlených bytů je nutno brát v potaz vysoce výrazné ovlivnění údaji právě za město Šumperk. Vybavení bytů plynem ve městech se tedy zvýšilo o 38,1 % oproti předchozímu sčítání, kdy, jak už bylo řečeno, bylo plynem vybaveno „pouze“ město Šumperk. Tento nárůst byl způsoben plynifikací města Hanušovice (15 % trvale obydlených bytů). Staré Město neprošlo žádnou výraznou změnou z tohoto hlediska a přípojky na plyn se dočkal pouze jeden byt. U ostatních obcí byl nárůst pochopitelně vyšší. V roce 1991 nebylo plynifikováno žádné procento ostatních obcí, zatímco v roce 2001 byl plyn zaveden již do 26,4 % bytů v obcích správního obvodu mimo již zmiňovaná města.

Úroveň bydlení lze také hodnotit z hlediska vybavení bytu koupelnou nebo sprchovým koutem, splachovacím záchodem v bytě a přípojem na veřejnou kanalizační síť. Uvedené vybavení považují obyvatelé obcí za standardní, proto je nárůst během deseti let pouze necelá 3 %, mimo připojení na veřejnou kanalizační síť, kde nárůst činil rovných 13 %. U obcí mimo města je na kanalizační síť připojeno 35,3 % bytů, což znamená téměř 30% nárůst. Tento je způsoben zejména rozšířenou alternativou přípoje na veřejnou kanalizační síť, tedy vybudovanou žumpou, případně jímkou, na které bylo napojeno při sčítání v roce 1991 celkem 41,1 % bytů.

Výše uvedený nárůst je přímo podmíněn existencí čistících stanic odpadních vod, kterými musejí být obce vybaveny dříve, než dojde k připojení jednotlivých bytů na veřejnou kanalizační síť. Tedy i zde je možné sledovat významný posun ke zlepšení úrovně bydlení v jednotlivých obcích. Zavedení ústředního či etážového topení do bytů ve městech bylo v roce 2001 tvořeno 84,6% podílem. U ostatních obcí je takto vytápěno necelých 80 % bytů. Vzhledem ke změně metodického vymezení pojmu etážového topení mezi sčítáními 1991 a 2001, nejsou údaje o převládajícím způsobu vytápění plně srovnatelné. Údaje o počtu bytů, jejich velikosti a vybavenosti jsou jen jednou z možných charakteristik bytového fondu. Ke komplexnějšímu

posouzení úrovně bydlení je potřeba hodnotit údaje o bytovém fondu ve vztahu k počtu osob, případně v přepočtu na jeden trvale obydlený byt.

Tab. 16: Charakteristika trvale obydlených bytů a úrovně bydlení v SO ORP Šumperk v letech 1991 a 2001

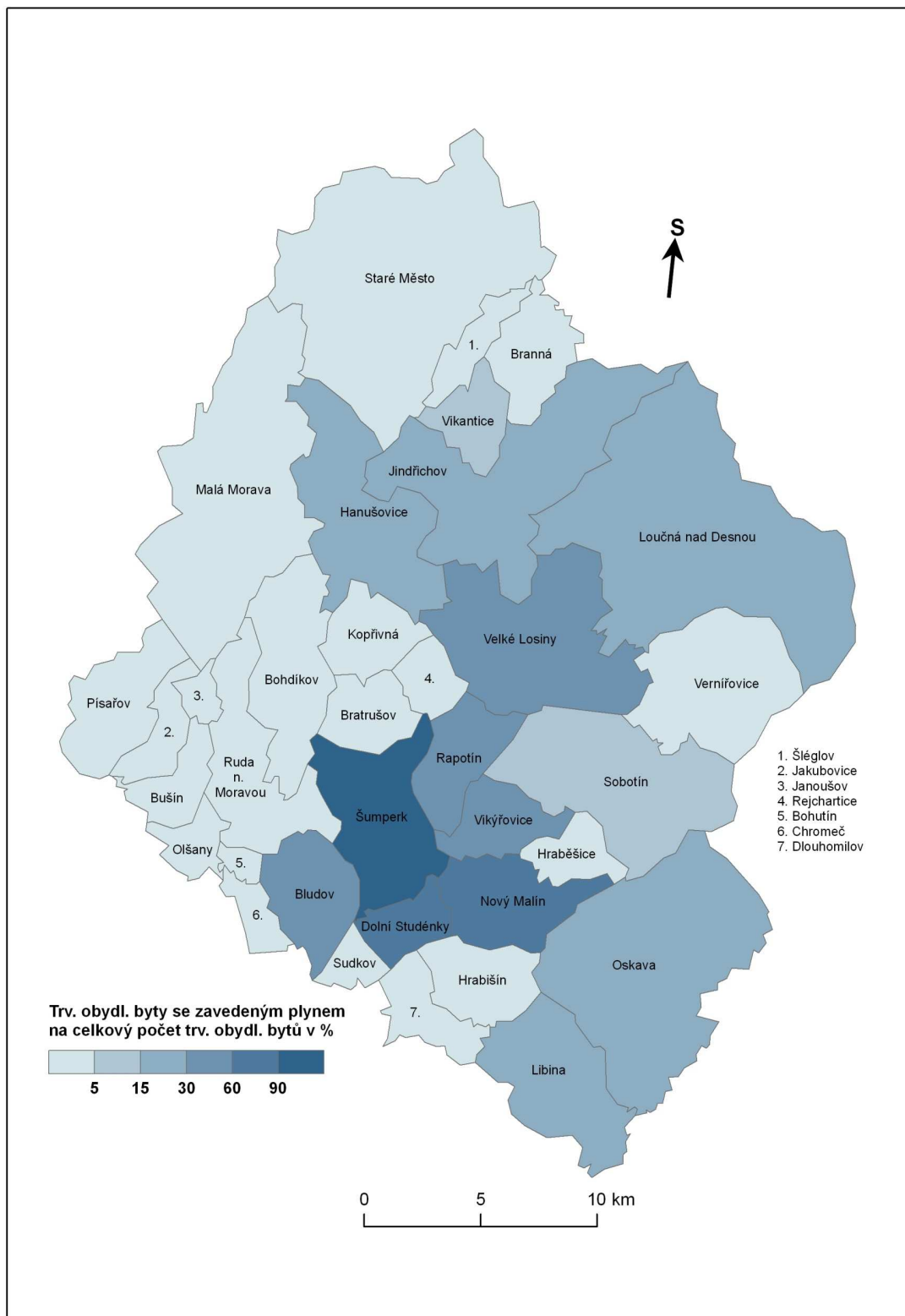
	Obytná plocha v m ² na 1 byt		Obytných místností nad 8 m ² na 1 byt		Obytná plocha v m ² na 1 osobu		Počet osob na 1 obytnou místnost nad 8 m ²	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Celkem	46,50	49,50	2,76	2,78	15,86	17,42	1,06	1,02
v tom města:	42,24	44,10	2,58	2,65	14,95	16,43	1,10	1,04
Šumperk	41,98	43,81	2,57	2,57	15,04	16,53	1,09	1,03
Hanušovice	42,07	43,82	2,54	2,48	14,19	15,63	1,17	1,13
Staré Město	46,75	48,85	2,73	2,70	15,02	16,38	1,14	1,10
ostatní obce	51,02	55,16	2,96	2,99	16,76	18,32	1,03	1,01

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Při hodnocení velikosti obytné plochy připadá na jeden trvale obydlený byt v roce 2001 celkem 45,5 m², což je o 3 m² více než v roce 1991. Velikost obytné plochy ve městech je 44 m² – zvýšení o 1,86 m². U ostatních obcí došlo taktéž ke zvýšení obytné plochy, a to o více než 4 m² na celkovou plochu 55,16 m². Znamená to, že byty mimo města jsou větší o 5,7 m². Počet obytných místností nad 8 m² na jeden byt je 2,8 a téměř totožný jako při sčítání před deseti lety. Při podrobnějším zkoumání vyplyne, že počet obytných místností v přepočtu na jeden byt je jak ve městech, tak v ostatních obcích prakticky stejný bez větších rozdílů.

Obytná plocha na 1 osobu byla při sčítání v roce 2001 17,42 m², tedy zvýšila se v intercenzálním období o 1,55 m². U městských bytů došlo ke zvýšení o 1,48 m² na osobu, kdežto u ostatních obcí bylo zvýšení 1,57 m². V roce 1991 byl počet osob na 1 obytnou místnost nad 8 m² v celém správním obvodu 1,06. Při sčítání v roce 2001 vycházela na jednu obytnou místnost nad 8 m² právě jedna osoba. To je ovlivněno zvětšením obytné plochy bytů, zejména výstavbou nových rodinných domů. Podrobnější zkoumání zdůrazní pokles počtu osob na jednu obytnou místnost nad 8 m² u všech obcí shodně.²⁴

²⁴ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010.; ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001-okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

Obr. 4: Trvale obydlené byty v obcích SO ORP Šumperk se zavedeným plynem (2001), (administrativní členění k 31. 12. 2007)
(Zdroj: data SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010)

5. Bydlení osob mimo byty a v zařízeních

Osoby bydlící v zařízeních jsou osoby, které byly sečteny jako dlouhodobě či trvale bydlící ve všech typech léčebných a ubytovacích zařízení sloužících k ubytování vyššího počtu osob, jako jsou např., domovy důchodců, svobodárny, domovy mládeže apod.. Celkový počet takto bydlících byl v roce 2001 ve správním obvodu ORP Šumperk 592 osob, což je 0,8 % z celkového počtu obyvatel. Ve městě Šumperk bydlí 46,5 % osob z celkového počtu osob bydlících v zařízeních, zejména v domově důchodců a v léčebných zařízeních. V obci Sobotín byl takto zaznamenán 24,5% podíl. Při sčítání v roce 1991 bylo sečteno 751 obyvatel bydlících v ostatních budovách, což činilo z celkového počtu obyvatel více než 1 %.

Osoby bydlící mimo byty a zařízení jsou ti občané, kteří byli při SLDB 2001 sečteni jako bydlící trvale nebo dlouhodobě v nouzových obydlích, mobilních objektech a rekreačních chatách či chalupách a dále ti, kteří mají místo trvalého pobytu v sídle obecních úřadů. Po celospolečenských a ekonomických změnách na počátku devadesátých let jsou v naší zemi poměrně novým fenoménem lidé bez domova. Ve správním obvodu ORP Šumperk bylo sečteno celkem 950 takovýchto osob, což je 1,3 % z celkového počtu obyvatel. Více takto bydlících osob je pochopitelně ve městech (60 %) a v samotném centru správního obvodu městě Šumperk je to 51 % všech bydlících mimo byty, tj. 481 osob. Dynamika změn v počtu osob bydlících mimo byty a zařízení není oproti minulému sčítání postižitelná, neboť komunistické politické zřízení nepřipouštělo jejich existenci, a tudíž nemohly být tyto osoby při SLDB 1991 sečteny.²⁵

²⁵ SLDB 1991. ORP Šumperk. SLDB 2001. ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010., ČSÚ. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. 10.10. 2003 [cit. 2010-04-25]. 13-7107-03, Sčítání lidu, domů a bytů 2001-okres Šumperk, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/\\$File/71074.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/20004009C7/$File/71074.pdf)>.

Obr. 5: Domov důchodců v Šumperku s kapacitou 250 lůžek
(Zdroj: <http://www.ddspk.cz/>)

Obr. 6: Penzion pro důchodce v Šumperku s kapacitou 52 lůžek
(Zdroj: <http://www.socsluzby.ic.cz/index.html>)

6. Bytová výstavba

Bytová výstavba, tak jak ji známe dnes, je významným oborem národního hospodářství a zároveň zdrojem nabídky nových bytů. Na bytové výstavbě se obvykle podílí hned několik subjektů. Těmi jsou především developéři (promoters, providers), investoři, architekti, stavební inženýři a v neposlední řadě zejména stavební firmy. Developéři iniciují projekt, zajišťují stavební pozemky, koordinují další subjekty spojené s bytovou výstavbou a nabízí na trhu dokončené nemovitosti. Činnost developerů je mnohdy spojená i s rolí investora. Developerem nemusí být nutně soukromý podnikatelský subjekt zaměřený na zisk, ale mohou jím být například obce, družstva, případně i domácnosti, které se samy starají o projektování a realizaci vlastního bydlení. Objem bytové výstavby je určen především poptávkou po bydlení a očekávanými výnosy z investic do této oblasti. Růst životní úrovně je pevně spojen s rostoucími nároky na kvalitu bydlení, což samozřejmě vyžaduje provádění údržby i modernizaci bytového fondu. Bytovou výstavbu lze charakterizovat třemi základními ukazateli:²⁶

1. **Zahájená výstavba bytů.** Tento ukazatel charakterizuje počet bytů, na které bylo vydáno pravomocné stavební povolení bez ohledu na to, zda byly v daném roce dokončeny či nikoliv.
2. **Rozestavěné byty.** Zahrnuje byty v různém stavu rozestavěnosti a je určován jako počet rozestavěných bytů ke konci předchozího období plus byty zahájené ve sledovaném období mínus byty dokončené ve sledovaném období.
3. **Dokončené byty.** Charakterizuje byty, k nimž nabyla ve sledovaném roce právní moci kolaudační rozhodnutí.

²⁶ MMR [online]. [cit. 2010-04-25]. Bytové politiky v zemích Evropské unie - Christian Donner - stručný výtah z pevné části studie. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Bytova-politika/Statistiky-Analyzy/Analyzy-a-odborne-texty-z-oblasti-bydleni-%281%29/Bytove-politiky-v-zemich-Evropske-unie---Christian>>. ČSÚ. *Český statistický úřad* / ČSÚ [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

Při následující analýze bytové výstavby budeme pracovat s ukazatelem posledním – dokončené byty, komparace dat bude probíhat v časové řadě od roku 1998 do roku 2007, 2008.

6.1. Shrnutí dlouhodobého vývoje bytové výstavby v ČR

Na počátku poválečných let vykazovala bytová výstavba v České republice poměrně nízkou úroveň (v roce 1946 bylo dokončeno pouze 4140 bytů) a kapacita bytového fondu se po odsunu německého obyvatelstva zdála dostatečná. Přestože počet dokončených bytů v padesátých letech postupně narůstal, Česká republika za mezinárodní úrovní stále zaostávala.

Počátek let šedesátých byl ve znamení snižující se životní úrovně obyvatelstva, která měla významný dopad na bytovou situaci. Politická pozornost se upírala nejen na rozvoj průmyslových podniků, ale zároveň na navazující bytovou výstavbu. V této době lze hledat počátek investičních forem výstavby – družstevní a podnikové, přičemž družstevní výstavba tvořila ve druhé polovině šedesátých let více než polovinu z celkového počtu dokončených bytů. Z dlouhodobé perspektivy byla největší intenzita bytové výstavby v letech sedmdesátých, kdy se v přepočtu na 1000 obyvatel stavělo v průměru více než 8 bytů. Při mezinárodní komparaci bytové výstavby byla její intenzita v tomto období nadprůměrná.

Stagnace se bytová výstavba dočkala v osmdesátých letech, kdy v přepočtu na tisíc obyvatel bylo dokončováno v průměru necelých 6 bytů ročně a tento trend přetrvával až do počátku devadesátých let, kdy se průměrně stavělo necelých 5 bytů na 1000 obyvatel. Významným mezníkem, nejen ve vývoji české ekonomiky, ale i z hlediska vzniku nových forem bytové výstavby, je rok 1989. Celková dokončená výstavba však stále klesala až ke kritickému bodu roku 1995, kdy bylo postaveno jen necelých 13000 bytů, což v přepočtu na 1000 obyvatel znamená 1,3 bytů. Výrazná většina z nich byla dokončena v rodinných domech. Po roce 1995 se začala zvyšovat dokončená bytová výstavba, avšak úrovně z roku 1990 nedosáhla. Hranice 40000

dokončených bytů, která je považována za zdravou z hlediska reprodukce bytového fondu, byla od roku 1991 poprvé překročena až v roce 2007.²⁷

Tab. 17: Dokončené byty ve vybraných územních jednotkách v období let 1998 - 2007

rok	ČR	Olomoucký kraj	okres Šumperk	SO ORP Šumperk
1998	20027	1552	253	97
1999	23734	1738	310	126
2000	25207	1812	192	126
2001	24758	1753	105	36
2002	27291	1675	168	70
2003	27127	1411	147	57
2004	32268	1462	249	62
2005	32863	1118	179	76
2006	30190	1307	114	26
2007	41649	1766	232	99
Úhrn let 1998 - 2007	285114	15594	1949	775
Index 2003-2007/1998-2002 v %	135,6	82,8	89,6	70,3

Zdroj: ČSÚ Praha, 2010; ČSÚ. *Český statistický úřad* / ČSÚ [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

Od roku 1998 lze pozorovat náznaky zlepšení situace bytové výstavby v celorepublikovém měřítku, kdy bylo dokončeno 20027 bytů, což v přepočtu na 1000 obyvatel znamená dokončení necelých 2 bytů. Postupný růst objemu dokončených bytů dosáhl maxima v roce 2007 (tj. 41649). Na tomto stavu se výstavba v Olomouckém kraji podílela pouze 4 %. Při zkoumání výstavby v úhrnu let 1998 – 2007 lze konstatovat, že celkový počet dokončených bytů v České republice dosáhl hranice 285 114 a podíl Olomouckého kraje je 5,5 %.

V okrese Šumperk je dlouhodobě nízká bytová výstavba v rámci Olomouckého kraje, např. v roce 2007 zaznamenal pouze 12,5 % podíl na celkové výstavbě a ne jinak je tomu i v letech předcházejících s výjimkou let 1998 a 1999, kdy podíl překročil 16 % z celkového počtu dokončených bytů.

²⁷ ČSÚ. *Český statistický úřad* / ČSÚ [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

6.2. Bytová výstavba ve správním obvodu ORP Šumperk

Při posuzování intenzity bytové výstavby jsou rozhodujícím ukazatelem počty dokončených bytů. Dokončené byty jsou byty v dokončených budovách, které vyžadovaly stavební povolení a které lze užívat na základě ohlášení stavebnímu úřadu či kolaudačního souhlasu.²⁸

Tab. 18: Dokončené byty ve SO obcí s rozšířenou působností Olomouckého kraje v letech 1990 až 2007

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Úhrn 1998 - 2007
Kraj celkem	1 552	1 738	1 812	1 753	1 675	1 411	1 462	1 118	1 307	1 766	15 594
v tom SO ORP:											
Hranice	48	85	108	90	128	123	48	34	30	40	734
Jeseník	56	98	104	137	54	95	72	54	109	90	869
Konice	13	34	24	33	21	17	20	25	11	20	218
Lipník n. B.	18	22	45	51	27	20	54	19	8	17	281
Litovel	60	53	121	65	68	145	77	86	35	55	765
Mohelnice	28	123	31	33	30	41	35	10	20	44	395
Olomouc	367	379	627	633	562	403	458	284	452	727	4 892
Prostějov	317	317	264	385	373	229	262	216	362	395	3 120
Přerov	205	381	212	169	174	151	139	121	85	81	1 718
Šternberk	26	19	30	30	23	51	62	69	31	29	370
Šumperk	97	126	126	36	70	57	62	76	26	99	775
Uničov	42	40	86	55	78	32	40	31	70	80	554
Zábřeh	55	61	35	36	67	49	152	93	68	89	705

Zdroj: ČSÚ. Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

V úhrnu uplynulého desetiletého období v bytové výstavbě výrazně dominovaly 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností. SO ORP Olomouc se umístil na prvním místě s celkovým počtem 4892 dokončených bytů, ve SO ORP Prostějov bylo zaznamenáno 3120 dokončených bytů a SO ORP Přerov evidoval celkem 1718 dokončených bytů. Jejich celkový podíl na počtu všech dokončených bytů v Olomouckém kraji činil ve sledovaném období přes 60 %. Mezi obvody s nejnižší bytovou výstavbou se zařadily SO ORP Konice a SO ORP Lipník nad

²⁸ ČSÚ. Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

Bečvou, jejichž podíl na celkovém počtu dokončených bytů dosáhl hranice 3 %. Stejně jako okres Šumperk vykazoval nízkou míru bytové výstavby, resp. nízký podíl na počtu dokončených bytů v rámci Olomouckého kraje, tak i SO ORP Šumperk zaznamenal pouze 5% podíl v referenčním období.

Tab. 19: Dokončené byty podle druhu budovy ve SO ORP Šumperk mezi roky 1998 - 2007

	Dok. byty celkem	v tom						
		v RD	v BD	v nástavbách, přístavbách a vestavbách		v DPS a D-P	v NO	stavebními úpravami NP
				k RD	BD			
1998	97	42	-	21	34	-	-	-
1999	126	47	-	16	16	-	13	34
2000	126	53	28	22	5	-	1	17
2001	36	27	-	9	-	-	-	-
2002	70	17	14	8	15	12	-	4
2003	57	19	26	9	-	-	-	3
2004	62	31	-	9	17	-	1	4
2005	76	43	-	14	-	-	2	17
2006	26	13	-	4	6	-	-	3
2007	99	30	36	5	21	-	1	6
1998 - 2007	775	322	104	117	114	12	18	88

Zdroj: ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

Vysvětlivky: RD – rodinný dům; BD – bytový dům; DPS – dům s pečovatelskými službami; D-P – domov (penzion); NO – nebytový objekt; NP – nebytové prostory

V průběhu sledovaného desetiletého období byla ve správním obvodu ORP Šumperk dokončena výstavba 775 nových bytů. Od roku 1998 je možno sledovat postupný nárůst počtu dokončených bytů až na maximum v roce 2000, kdy bylo dokončeno celkem 126 bytů, pak docházelo k postupnému útlumu staveb bytů až do roku 2005, kdy počet dokončených bytů dosáhl 76. Rok 2006 opět znamenal propad ve vývoji bytové výstavby a zároveň je ve sledovaném období charakterizován nejnižší bytovou výstavbou vůbec. Následujícího roku se situace výrazně zlepšila s celkovým počtem 99 dokončených bytů. Na celkovém počtu dokončených bytů největší podíl (41,5 %, tj. 322) zaujímala dokončená výstavba bytů v nových rodinných domech a druhý nejvyšší podíl (13,1 %, tj. 104) vykazují dokončené byty

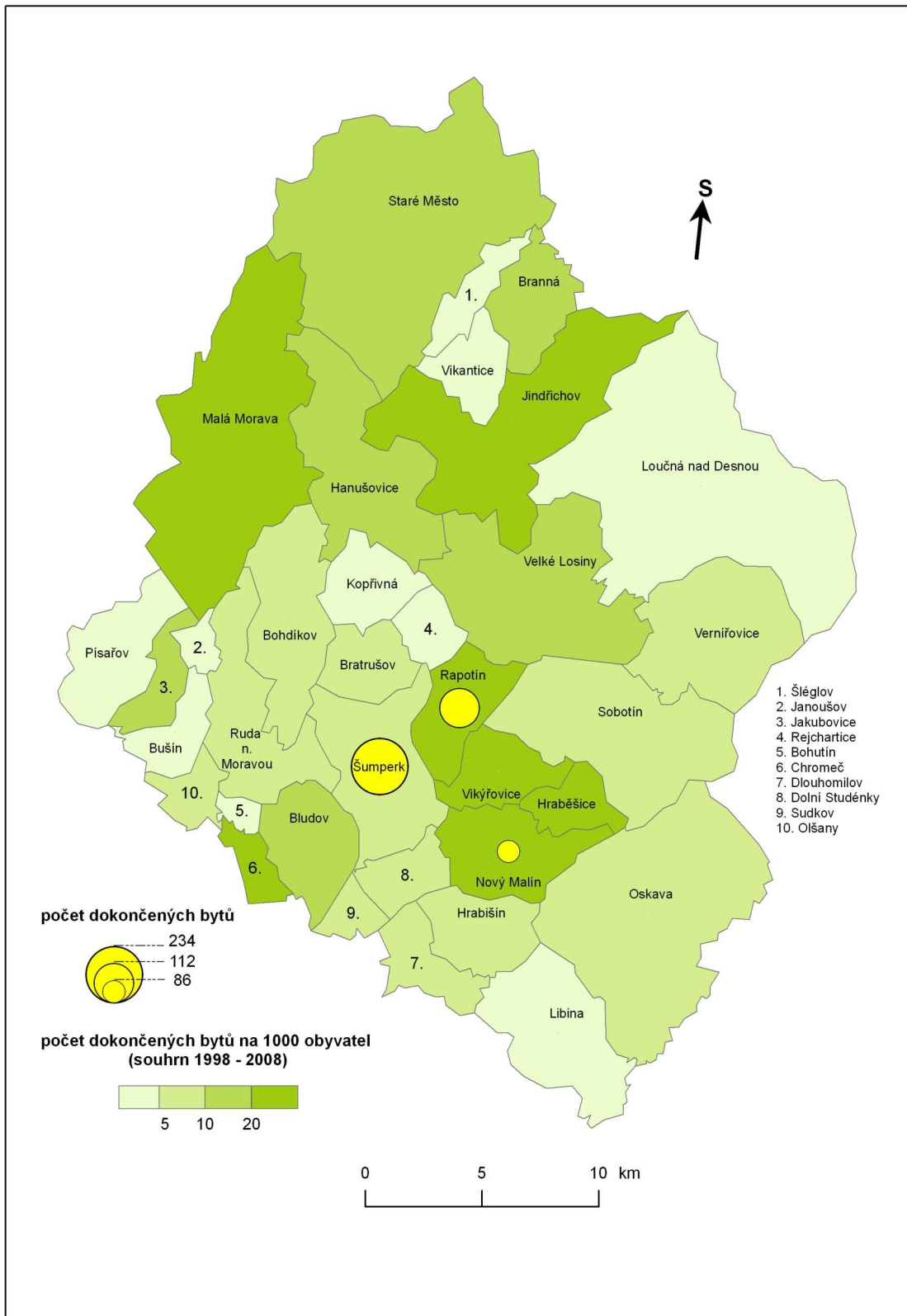
v bytových domech. Podíl bytů dokončených jako nástavby, přístavby a vestavby ke stávajícím rodinným a bytovým domům dosáhl bezmála 30 % (tj. 231 bytů). Dle evidence stavebních úřadů bylo ve správním obvodu ORP Šumperk za deset let postaveno 12 bytů v domech s pečovatelskou službou, 18 bytů v nebytových objektech a 88 bytů vzniklo stavebními úpravami nebytových prostor.

Tab. 20: Dokončené byty ve městech a ostatních obcích mezi lety 1998 - 2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Úhrn 1998 - 2008
Celkem	97	126	126	36	70	57	62	76	26	99	67	842
v tom města:	46	59	45	9	24	24	22	22	12	49	14	326
Šumperk	42	38	42	6	3	21	18	7	9	42	6	234
Hanušovice	3	20	2	2	5	1	4	4	3	5	6	55
Staré Město	1	1	1	1	16	2	-	11	-	2	2	37
ostatní obce	51	67	81	27	46	33	40	54	14	50	53	516

Zdroj: ČSÚ Praha, 2010

V uplynulých jedenácti letech bylo ve správním obvodu ORP Šumperk dokončeno celkem 842 nových bytů. Z celkového počtu dokončených bytů za sledované období jich 38,7 % (tj. 326) bylo dokončeno ve městech, z čehož opět dominantní pozici zaujímá město Šumperk se svým 72% podílem (tj. 234). Na počátku období, zejména mezi lety 1998 – 2000, zaznamenávala bytová výstavba v Šumperku vysoké tempo nárůstu počtu nových bytů, následující roky – 2001 a 2002 byly provázeny prakticky zanedbatelnou bytovou výstavbou v řádu jednotek. Stejná situace se opakovala i v roce 2008. V kategorii ostatních obcí se na celkovém počtu dokončených bytů za celé období významně podílely obce Rapotín (112 bytů), Nový Malín (86 bytů) a Vikýřovice (48 bytů). Všechny zmíněné obce tvoří bezprostřední zázemí města Šumperka a vzrůstající tendenci bytové výstavby právě v této oblasti je možno označit za suburbanizační fenomén. Nejvíce nových bytů bylo realizováno právě v rodinných domcích. Mezi obce s minimální výstavbou nových bytů kde zároveň nedochází k významnější modernizaci a revitalizaci bytového fondu patří obce Rejchartice, Janoušov, Šléglov a Bohutín.

Obr. 7: Bytová výstavba v obcích SO ORP Šumperk mezi lety 1998 – 2008 (administrativní členění k 31. 12. 2007)
(Zdroj: data ČSÚ Praha, 2010)

Tab. 21: Dokončené byty na 1000 obyvatel ve vybraných územních jednotkách v letech 1998 až 2007

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Roční průměr 1998 - 2007
Olomoucký kraj	2,4	2,7	2,8	2,7	2,6	2,2	2,3	1,7	2,0	2,8	2,4
okres Šumperk	2,0	2,4	1,5	0,8	1,3	1,2	2,0	1,4	0,9	1,9	1,5
SO ORP Šumperk	1,3	1,7	1,7	0,5	1,0	0,8	0,9	1,0	0,4	1,4	1,2

Zdroj: ČSÚ Praha, 2010; ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. 31.10. 2008, 13.11. 2008 [cit. 2010-04-25]. 13-7134-08, Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007, obsah. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/\\$File/13713408.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/0000456594/$File/13713408.pdf)>.

V relativním přepočtu dokončených bytů na 1000 obyvatel a při porovnání správního obvodu ORP Šumperk s vyššími územními celky vypadala situace následovně. Roční průměr v Olomouckém kraji dosáhl hodnoty 2,4 dokončených bytů na 1000 obyvatel. Okres Šumperk zaznamenal v ročním průměru hodnotu 1,5 dokončených bytů na 1000 obyvatel a SO ORP Šumperk 1,2 dokončených bytů na 1000 obyvatel. Nejhorší situace za uplynulé desetiletí nastala ve správním obvodu v roce 2006, kdy bylo dokončeno pouze 0,4 bytu na 1000 obyvatel.

6.2.1. Bytová výstavba ve městě Šumperk

Období let 1998 až 2008 je ve správním obvodu ORP Šumperk charakterizováno celkovým počtem 842 dokončených bytů. Z toho necelá třetina (234) byla postavena právě ve městě Šumperk. Více než 80 % se na nové bytové výstavbě města podílí developerská společnost FORTEX-AGS, a.s. Její stavební divize se zaměřuje na komplexní realizaci staveb nejen pro bydlení. V úhrnu sledovaného období se jí podařilo dokončit celkem 200 nových bytů. Z celkového počtu 9 zakázek (viz.tabulka) jsou 2 vlastním developerským projektem. Jedním z nich je výstavba 28 bytů v bytovém domě na katastrálním území Dolní Temenice a druhým je realizace dvou bytových objektů v lokalitě Prievidzská se 36 byty. Další 2 výstavbové projekty byly návrhem společnosti ŠMR, a.s. V jednom případě se jednalo o střešní nástavby panelového domu na ulici Šumavská, kde vzniklo celkem 10 nových bytů. Rekonstrukce objektu mateřské školy na ulici Vrchlického a jeho přeměna v moderní bytový dům s 9 bytovými jednotkami byla druhým návrhem

ŠMR, a.s. Za pozornost stojí výstavba 80 nových bytových jednotek přeměnou zchátralého objektu bývalých kasáren, jejímž objednatelem bylo samo město Šumperk. V návaznosti na objednávku jednotlivých budoucích majitelů postavila firma FORTEX-AGS, a.s. v období let 2002 – 2005 celkem 12 řadových a 6 samostatně stojících rodinných domů v atraktivní lokalitě Na Vodárně. Zcela aktuálním vlastním developerským projektem z června 2009 je dokončená výstavba obytného souboru Senová s počtem 15 řadových rodinných domů a jedním bytovým domem s 6 bytovými jednotkami. Můžeme říci, že stavební aktivita této společnosti bude i nadále ovlivňovat budoucí vývoj počtu dokončených bytů nejen ve městě Šumperk, ale i v jeho blízkém okolí.

Tab. 22: Seznam zakázek – bytových a rodinných domů realizovaných firmou FORTEX-AGS, a.s. v letech 1998 - 2005

Název zakázky	Počet bytů/RD	Objednatel	Termín realizace
Střešní nástavby na ul. Šumavská	10	ŠMR, a.s. Šumperk	1997 - 1998
Řadové rodinné domy, ul. Foglarova	7	jednotliví majitelé RD	1997 - 1998
Rekonstrukce objektu mat. školky, ul. Vrchlického 23	9	ŠMR, a.s. Šumperk	1998 - 1999
Výstavba bytových jednotek, ul. Prievidzská	28	FORTEX-AGS, a.s.	1999 - 2000
Rekonstrukce kasár. objektu na bytový dům, nám. J. Zajíce	80	Město Šumperk	2000 - 2002
Bytové jednotky, ul. Prievidzská	12	Město Šumperk	2002 - 2003
Výstavba řadových RD, ul. Na Kopečku	12	jednotliví majitelé RD	2003 - 2004
Samostatně stojící RD, ul. Na Kopečku	6	jednotliví majitelé RD	2002 - 2005
Výstavba dvou BD, ul. Prievidzská	36	FORTEX-AGS, a.s.	2004 - 2005

Zdroj: FORTEX-AGS, a.s., 2010

Závěr

Problematika bydlení je velice širokým tématem, které nelze omezit pouze na statistickou oblast a její analýzu. Měla by se stát předmětem mnoha diskuzí nejen laické, ale především odborné veřejnosti, která musí odmítnout politizaci věčné stránky bydlení. Dynamika vývoje kvality bydlení je pevně provázána s dynamikou vývoje sociálně ekonomických vlivů, které jsou důsledkem doposud probíhající ekonomicko-politické transformace české společnosti do podoby závislé na principech čistě tržního prostředí, jež v našich podmínkách nemá na rozdíl od jiných západoevropských zemí dlouhodobou tradici. Rostoucí míra koupěschopnosti populace má za následek velký rozptyl bytového fondu z hlediska plošného i technického standardu a významu nabývá i lokalizace staveb.

Na území správního obvodu ORP Šumperk byly prokázány obecně známé skutečnosti související s bydlením v celé České republice. Demografické charakteristiky území v dlouhodobém kontextu potvrzují neustálé snižování počtu obyvatel vlivem přirozené měny, i když v posledních letech je zaznamenán kladný přirozený přírůstek. V důsledku nízké porodnosti dochází od roku 1990 k úbytku obyvatel ve věkové skupině 0 – 14 let, podíl seniorů se postupně zvyšuje. Struktura domácností, která zčásti odrážela vnímání tradičního katolického pojetí rodiny, prošla výraznou změnou. Z hlediska cenových domácností došlo k úbytku úplných rodin za současného nárůstu počtu domácností jednotlivců o téměř 40 %, což je nejvíce v rámci Olomouckého kraje. Za zvýšeným podílem počtu neúplných rodin se závislými dětmi stojí vyšší míra rozvodovosti. Z výsledků obou posledních sčítání je patrné rozšíření domovního a bytového fondu, ale také zlepšení kvalitativních parametrů úrovně bydlení, oproti roku 1991 se zvětšila obytná plocha na jeden byt, stejně tak se zvýšila obytná plocha na jednu osobu. Tyto trendy jsou odpovědí rostoucích nároků populace na kvalitu bydlení. Upřednostňování staveb rodinných domů před bytovými domy značí proměnu v náhledu na moderní pojetí bydlení a zčásti narovnání představ o standardu bydlení, ovlivněných socialistickou politikou předrevoluční doby. V rámci současného trendu výstavby rodinných domů se také zvyšuje počet soukromých vlastníků nemovitostí.

Summary

The issue of housing can't be limited only to the statistical area and its analysis because it's a very broad topic. It should become the subject of many not only lay discussions, but above all professional public who must refuse the politicization of the housing aspects. Dynamic quality development of the housing is strongly connected with dynamic development of socio-economic impacts. These impacts are consequence of ongoing economics and political transformation of Czech society into the appearance, dependent on the principles of economy market. The economy market doesn't have long tradition, unlike other western countries. Increasing rate of purchasing power to result in a big diffusion of multi-bedroom housing, in term of areal standard and technical standard. Location of building takes the value as well.

There has been proved well-known facts related to housing in the Czech Republic, in Šumperk's district of administration. Demographic characteristics of the territory confirm constant reducing of population by natural change in long-term context although the positive natural increase has been recorded in recent years. There is decline of new inhabitants between 0 – 14 years old, as a result of low natality from 1990. The share of elderly increases vice versa. Household structure, which reflected the perception of the traditional Catholic conception of life, underwent by significant change. There was almost 40 percent decline in two-parent families in terms of total households, while the increase in numbers of individual households. This is most of the Olomouc Region. Increased proportion of lone-part families with addicted children is caused by higher divorce rate. Extension of multi-bedroom housing and housing fund, but also improving qualitative parameters of housing are obvious from the latest addition. The living floor space of flat is bigger than in 1991, as well as floor space for one person. These trends are answer for increasing demands of population to quality of housing. People prefer family house instead of flat-building because they changed their look to modern concept of living, and they settled their opinions about standard of housing. Their opinions were influenced by socialist policy before the velvet

revolution. The number of private property is increasing because of a new trend – construction of family houses.

Seznam literatury

Knižní zdroje

BAKOVÁ, Ludmila. *Bydlení*. Brno : Masarykova univerzita, 1997. 124 s. ISBN 8021015861.

CÍSAŘ, Jaromír, REKTORÍK, Jaroslav. *Ekonomika bydlení I : Vybrané problémy*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1999. 98 s. ISBN 802102240X.

Český statistický úřad. Krajská správa Olomouc. Oddělení regionálních analýz a informačních služeb. *Vývoj bytové výstavby v Olomouckém kraji v letech 1998 až 2007*. 1. vyd. Praha : Český statistický úřad, 2008. 118 s. ISBN 9788025018293.

DEMEK, Jaromír; MACKOVČIN, Peter; BALATKA, Břetislav. *Zeměpisný lexikon ČR : Hory a nížiny*. Brno : AOPK ČR, 2006. 580 s. ISBN 8086064999.

GARCÍA MIRA, Ricardo. *Housing, space and quality of life*. Aldershot, Hants, England : Ashgate, 2005. 175 s. ISBN 0754642550.

LUX, Martin. *Bydlení - věc veřejná : sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie*. Vyd. 1. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. 287 s. ISBN 8086429121.

MAIER, Karel; ŘEZÁČ, Vít. *Ekonomika v území : urbanistická ekonomika a územní rozvoj / Karel Maier, Vít Řezáč.. 3*. Praha : České vysoké učení technické, 2006. 91 s. ISBN 800103447X.

MELZER, Miloš; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. 1. Šumperk : Okresní vlastivědné muzeum, 1993. 585 s. ISBN 8085083027.

MUSIL, Jiří. *Sociologie bydlení*. 1. Praha : Svoboda, 1971. 303 s.

Nová regionální politika. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. 91 s. ISBN 8090306411.

PODZIMKOVÁ, Jana; VAŠKO, Tomáš. Problematika bydlení v územně analytických podkladech. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2009, 12, 4, s. 67-71. ISSN 12120855.

POLÁKOVÁ, Olga. *Bydlení a bytová politika*. Vyd. 1. Praha : Ekopress, 2006. 294 s. ISBN 8086929035.

SCHULZ, Jindřich; TRAPL, Miloš; BARTOŠ, Josef. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960 : Šumperk, Zábřeh, Rýmařov*. 1. vyd. Ostrava : Profil, 1974. 316 s.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Suburbanizace - hrozba fungování (malých) měst*. Vyd. 1. Hradec Králové : Civitas per Populi, 2007. 234 s. ISBN 9788090381339.

Internetové zdroje

ČSÚ. *Český statistický úřad / ČSÚ* [online]. c2010 [cit. 2010-04-25]. Dostupné z WWW: <http://czso.cz/>

HLADIŠ, Petr. *Ústav územního rozvoje* [online]. c2001, 3. 3. 2010 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/>.

MMR [online]. [cit. 2010-05-04]. Úvodní strana. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/>.

MVČR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. c2010 [cit. 2010-05-04]. Úvodní strana. Dostupné z WWW: <http://mvcr.cz/>.

RIS. *RISY.cz: Portál regionálních informačních servisů* [online]. c2005-2008 [cit. 2010-04-25]. Dostupné z WWW: <http://www.risy.cz/>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Struktura a počty členů jednotlivých typů domácností v SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (tabulka)

Příloha č. 2: Struktura a počty členů jednotlivých typů domácností v SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Příloha č. 3: Základní údaje o domovním fondu SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (tabulka)

Příloha č. 4: Základní údaje o domovním fondu SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Příloha č. 5: Trvale obydlené domy podle období výstavby domu v SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Příloha č. 6: Trvale obydlené domy podle technického vybavení v SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Příloha č. 7: Základní údaje o bytovém fondu SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (tabulka)

Příloha č. 8: Základní údaje o bytovém fondu SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Příloha č. 9: Rodinné domy v obcích SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (obrázek)

Příloha č. 10: Rodinné domy v obcích SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (obrázek)

Příloha č. 11: Trvale obydlené byty podle technického vybavení a ukazatelů úrovně bydlení, SLDB 1991 (tabulka)

Příloha č. 12: Trvale obydlené byty podle technického vybavení a ukazatelů úrovně bydlení, SLDB 2001 (tabulka)

Příloha č. 13: Dokončené byty v obcích SO ORP Šumperk mezi lety 1998 – 2008 (tabulka)

Příloha č. 1: Struktura a počty členů jednotlivých typů domácností v SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (tabulka)

Název obce	Počty domácností podle typu domácnosti								
	Bytové domácnosti			Hospodářící domácnosti			Cenzové domácnosti		
	celkem	v tom		celkem	v tom		celkem	v tom	
		s 1 HD	se 2+ HD		s 1 CD	se 2+ CD		úplné rodiny se závisl. dětmi	domácnosti jednotlivců
Bludov	1041	972	69	1111	1107	4	1115	453	243
Bohdíkov	479	450	29	507	506	1	508	188	117
Bohutín	266	235	31	298	298	-	298	148	43
Branná	135	123	12	149	149	-	149	63	41
Bratrušov	183	157	26	201	191	10	212	71	56
Bušín	153	145	8	157	153	4	161	56	39
Dlouhomilov	163	135	28	180	166	14	194	59	53
Dolní Studénky	426	388	38	456	448	8	465	178	107
Hanušovice	1266	1207	59	1323	1318	5	1329	580	273
Hraběšice	24	20	4	28	27	1	29	4	12
Hrabišín	268	242	26	295	292	3	298	107	75
Chromeč	180	159	21	196	191	5	201	78	43
Jakubovice	57	50	7	64	63	1	66	20	16
Janoušov	28	28	-	28	28	-	28	8	11
Jindřichov	434	399	35	461	451	10	471	168	99
Kopřivná	94	87	7	101	101	-	101	43	18
Libina	1138	1052	86	1228	1225	3	1231	474	248
Loučná nad Desnou	597	528	69	671	666	5	676	237	166
Malá Morava	196	174	22	220	217	3	223	69	57
Nový Malín	678	608	70	750	746	4	755	310	147
Olšany	354	328	26	375	368	7	382	154	91
Oskava	483	419	64	545	535	10	556	219	133
Písařov	233	213	20	249	245	4	253	98	46
Rapošín	888	773	115	981	954	27	1009	395	229
Rejchartice	44	38	6	50	49	1	51	20	11
Ruda nad Moravou	853	784	69	922	919	3	925	321	243
Sobotín	741	648	93	839	836	3	842	313	175
Staré Město	684	644	40	726	723	3	729	314	150
Sudkov	437	416	21	455	452	3	458	158	114
Šléglov	10	8	2	12	12	-	12	2	5
Šumperk	10897	10195	702	11434	11212	222	11664	4331	2764
Velké Losiny	960	826	134	1096	1085	11	1107	418	262
Vernířovice	63	57	6	66	63	3	69	19	16
Vikantice	41	40	1	42	42	-	42	17	9
Vikýřovice	600	532	68	667	659	8	675	277	152

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 2: Struktura a počty členů jednotlivých typů domácností v SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Název obce	Počty domácností podle typu domácnosti								
	Bytové domácnosti			Hospodařící domácnosti			Cenzové domácnosti		
	celkem	v tom		celkem	v tom		celkem	v tom	
		s 1 HD	se 2+ HD		s 1 CD	se 2+ CD		úplné rodiny se závisl. dětmi	domácnosti jednotlivců
Bludov	1080	948	132	1243	1228	15	1258	358	345
Bohdíkov	490	455	35	538	531	7	545	152	145
Bohutín	296	278	18	318	312	6	324	102	67
Branná	134	123	11	150	149	1	151	43	53
Bratrušov	194	171	23	222	220	2	224	68	53
Bušín	152	140	12	164	162	2	166	56	40
Dlouhomilov	171	155	16	194	193	1	195	44	62
Dolní Studénky	430	370	60	493	487	6	499	147	117
Hanušovice	1284	1150	134	1476	1461	15	1491	412	442
Hraběšice	27	22	5	43	43	-	43	11	16
Hrabišín	277	238	39	325	323	2	327	92	75
Chromeč	190	169	21	215	207	8	223	70	49
Jakubovice	68	64	4	73	71	2	76	17	27
Janoušov	23	21	2	25	25	-	25	5	10
Jindřichov	499	456	43	560	552	8	569	154	167
Kopřivná	90	74	16	118	115	3	121	30	36
Libina	1133	1010	123	1281	1255	26	1308	390	311
Loučná nad Desnou	689	619	70	777	760	17	794	205	239
Malá Morava	197	170	27	232	230	2	234	59	73
Nový Malín	738	607	131	898	868	30	930	315	200
Olšany	342	296	46	397	392	5	402	135	96
Oskava	481	391	90	599	588	11	610	160	172
Písařov	239	205	34	280	274	6	286	79	92
Rapošín	964	829	135	1138	1127	11	1149	331	297
Rejchartice	48	34	14	64	59	5	69	15	25
Ruda nad Moravou	868	775	93	979	956	23	1002	282	272
Sobotín	766	650	116	939	910	29	968	245	265
Staré Město	719	634	85	833	817	16	849	252	239
Sudkov	432	396	36	481	469	12	493	143	143
Šléglov	10	9	1	11	11	-	11	3	5
Šumperk	11125	10035	1090	12620	12512	108	12729	3000	4071
Velké Losiny	972	828	144	1146	1121	25	1171	312	316
Vernířovice	68	57	11	80	79	1	81	16	30
Vikantice	32	29	3	40	40	-	40	12	13
Vikýřovice	644	565	79	755	743	12	767	242	187

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 3: Základní údaje o domovním fondu SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (tabulka)

Název obce	Domovní fond - 1991							
	domy celkem	z toho		domy trvale obydlené	z toho		z úhrnu obydlených domů	
		RD	BD		RD	BD	domy podle vlastnictví	
							soukr. osoby	obec, stát
Bludov	814	772	36	735	696	36	694	22
Bohdíkov	410	383	17	356	332	17	320	23
Bohutín	147	137	8	129	119	8	119	7
Branná	92	67	18	84	61	18	45	34
Bratrušov	166	164	1	154	152	1	148	5
Bušín	159	153	3	122	116	3	113	6
Dlouhomilov	193	185	5	151	144	5	141	1
Dolní Studénky	373	351	16	346	325	16	326	13
Hanušovice	478	331	129	458	315	128	228	190
Hraběšice	31	29	-	22	22	-	20	2
Hrabišín	260	246	12	217	203	12	205	5
Chromeč	173	170	1	155	153	1	151	-
Jakubovice	100	96	3	50	46	3	43	6
Janoušov	35	35	-	26	26	-	24	2
Jindřichov	277	228	44	230	183	44	142	82
Kopřivná	80	77	3	75	72	3	65	10
Libina	897	829	58	787	721	56	713	36
Loučná nad Desnou	404	334	36	350	294	36	261	63
Malá Morava	172	146	18	137	116	18	53	80
Nový Malín	612	576	25	566	531	25	534	12
Olšany	216	198	13	180	166	13	164	8
Oskava	398	353	26	344	306	26	266	49
Písařov	266	261	4	184	179	4	168	13
Rapotín	558	493	61	519	456	59	468	47
Rejchartice	47	42	4	36	32	4	30	4
Ruda nad Moravou	863	817	33	664	622	33	617	29
Sobotín	589	511	60	517	450	59	417	84
Staré Město	420	341	68	394	316	67	139	239
Sudkov	265	216	31	234	188	30	172	41
Šléglov	11	11	-	10	10	-	9	1
Šumperk	2328	1282	976	2247	1231	968	1279	627
Velké Losiny	645	564	66	570	495	66	489	44
Vernířovice	90	83	1	55	54	1	36	16
Vikantice	25	20	5	25	20	5	13	12
Vikýřovice	470	451	18	441	422	18	400	20

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 4: Základní údaje o domovním fondu SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Název obce	Domovní fond - 2001							
	domy celkem	z toho		domy trvale obydlené	z toho		z úhrnu obydlených domů	
		RD	BD		RD	BD	domy podle vlastnictví	
							soukr. osoby	obec, stát
Bludov	832	795	23	759	729	23	717	15
Bohdíkov	429	407	13	371	352	13	348	8
Bohutín	152	141	7	145	134	7	131	2
Branná	99	72	16	72	51	16	50	8
Bratrušov	177	172	1	160	156	1	155	4
Bušín	161	157	2	117	114	2	113	2
Dlouhomilov	192	189	-	150	148	-	140	2
Dolní Studénky	383	370	6	353	342	6	341	1
Hanušovice	503	377	106	470	345	106	320	70
Hraběšice	34	34	-	25	25	-	25	-
Hrabišín	262	248	9	225	213	9	214	3
Chroměč	177	175	-	150	148	-	149	1
Jakubovice	104	102	-	56	54	-	50	3
Janoušov	32	31	-	22	22	-	22	-
Jindřichov	303	246	42	233	187	42	180	24
Kopřivná	84	80	4	73	69	4	70	1
Libina	916	848	43	788	729	43	722	31
Loučná nad Desnou	407	359	35	355	309	35	291	25
Malá Morava	190	167	17	136	115	17	100	24
Nový Malín	669	640	13	604	580	13	572	6
Olšany	224	206	11	174	158	10	159	3
Oskava	413	376	22	340	308	22	293	18
Písařov	266	259	5	185	179	5	177	5
Rapotín	604	555	40	562	515	40	511	26
Rejchartice	49	46	2	38	36	2	36	1
Ruda nad Moravou	878	849	16	661	634	16	607	21
Sobotín	604	548	35	537	488	35	467	19
Staré Město	433	347	67	382	303	67	275	60
Sudkov	270	243	24	244	217	24	199	8
Šléglov	15	14	-	10	9	-	7	1
Šumperk	2382	1396	878	2308	1335	875	1485	150
Velké Losiny	681	612	45	605	546	45	539	11
Vernířovice	87	86	1	59	58	1	48	4
Vikantice	23	18	4	19	14	4	13	5
Vikyřovice	525	506	14	494	479	14	478	3

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 5: Trvale obydlené domy podle období výstavby domu ve SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Název obce	Trvale obydlené domy celkem	z toho období výstavby domu				
		do r. 1919	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
Bludov	759	76	101	395	121	62
Bohdíkov	371	79	65	155	38	34
Bohutín	145	15	16	78	20	15
Branná	72	21	30	12	4	4
Bratrušov	160	27	49	41	23	14
Bušín	117	13	15	58	19	11
Dlouhomilov	150	40	15	69	16	10
Dolní Studénky	353	59	39	183	46	24
Hanušovice	470	82	147	141	45	49
Hraběšice	25	10	3	9	-	3
Hrabišín	225	54	33	84	31	20
Chromeč	150	22	15	82	17	14
Jakubovice	56	13	5	28	5	4
Janoušov	22	2	5	8	4	2
Jindřichov	233	37	74	76	15	18
Kopřivná	73	25	25	16	-	6
Libina	788	195	164	255	96	64
Loučná nad Desnou	355	81	72	109	49	38
Malá Morava	136	55	21	39	6	15
Nový Malín	604	122	96	198	96	90
Olšany	174	26	36	80	17	13
Oskava	340	75	77	118	36	23
Písařov	185	41	37	71	22	11
Rapotín	562	56	128	189	104	81
Rejchartice	38	11	7	14	2	3
Ruda nad Moravou	661	126	109	264	98	58
Sobotín	537	131	87	179	84	43
Staré Město	382	80	57	129	74	28
Sudkov	244	47	22	115	33	25
Šléglov	10	2	6	1	-	1
Šumperk	2308	358	610	904	232	179
Velké Losiny	605	130	119	181	104	65
Vernířovice	59	13	12	12	8	13
Vikantice	19	2	6	7	1	2
Vikýřovice	494	45	93	190	102	59

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 6: Trvale obydlené domy podle technického vybavení ve SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

Název obce	Trvale obydlené domy celkem	z toho domy technicky vybavené							
		plynem		vodovodem		přípojem na kanalizační síť		ústředním topením	
		počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Bludov	759	439	57,8	748	98,6	93	12,3	596	78,5
Bohdíkov	371	16	4,3	368	99,2	-	x	268	72,2
Bohutín	145	-	x	143	98,6	51	35,2	116	80,0
Branná	72	1	1,4	71	98,6	34	47,2	47	65,3
Bratrušov	160	8	5,0	156	97,5	-	x	108	67,5
Bušín	117	3	2,6	114	97,4	-	x	95	81,2
Dlouhomilov	150	4	2,7	148	98,7	-	x	105	70,0
Dolní Studénky	353	258	73,1	353	100,0	255	72,2	284	80,5
Hanušovice	470	136	28,9	466	99,1	151	32,1	334	71,1
Hraběšice	25	2	8,0	24	96,0	-	x	10	40,0
Hrabišín	225	11	4,9	216	96,0	-	x	173	76,9
Chromeč	150	3	2,0	149	99,3	40	26,7	115	76,7
Jakubovice	56	1	1,8	51	91,1	-	x	31	55,4
Janoušov	22	-	x	22	100,0	-	x	13	59,1
Jindřichov	233	94	40,3	221	94,8	42	18,0	153	65,7
Kopřivná	73	3	4,1	73	100,0	-	x	42	57,5
Libina	788	282	35,8	765	97,1	197	25,0	590	74,9
Loučná nad Desnou	355	164	46,2	352	99,2	32	9,0	266	74,9
Malá Morava	136	4	2,9	133	97,8	20	14,7	97	71,3
Nový Malín	604	422	69,9	593	98,2	265	43,9	471	78,0
Olšany	174	3	1,7	171	98,3	94	54,0	126	72,4
Oskava	340	99	29,1	319	93,8	127	37,4	246	72,4
Písařov	185	3	1,6	183	98,9	28	15,1	114	61,6
Rapotín	562	318	56,6	558	99,3	289	51,4	472	84,0
Rejchartice	38	1	2,6	37	97,4	-	x	27	71,1
Ruda nad Moravou	661	13	2,0	650	98,3	-	x	502	75,9
Sobotín	537	42	7,8	517	96,3	139	25,9	426	79,3
Staré Město	382	8	2,1	375	98,2	194	50,8	269	70,4
Sudkov	244	4	1,6	241	98,8	42	17,2	162	66,4
Šléglov	10	-	x	10	100,0	-	x	6	60,0
Šumperk	2 308	2 148	93,1	2 300	99,7	2 101	91,0	1 652	71,6
Velké Losiny	605	374	61,8	594	98,2	330	54,5	515	85,1
Vernířovice	59	-	x	53	89,8	-	x	32	54,2
Vikantice	19	2	10,5	17	89,5	-	x	12	63,2
Vikyřovice	494	298	60,3	485	98,2	401	81,2	431	87,2

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 7: Základní údaje o bytovém fondu SO ORP Šumperk, SLDB 1991 (tabulka)

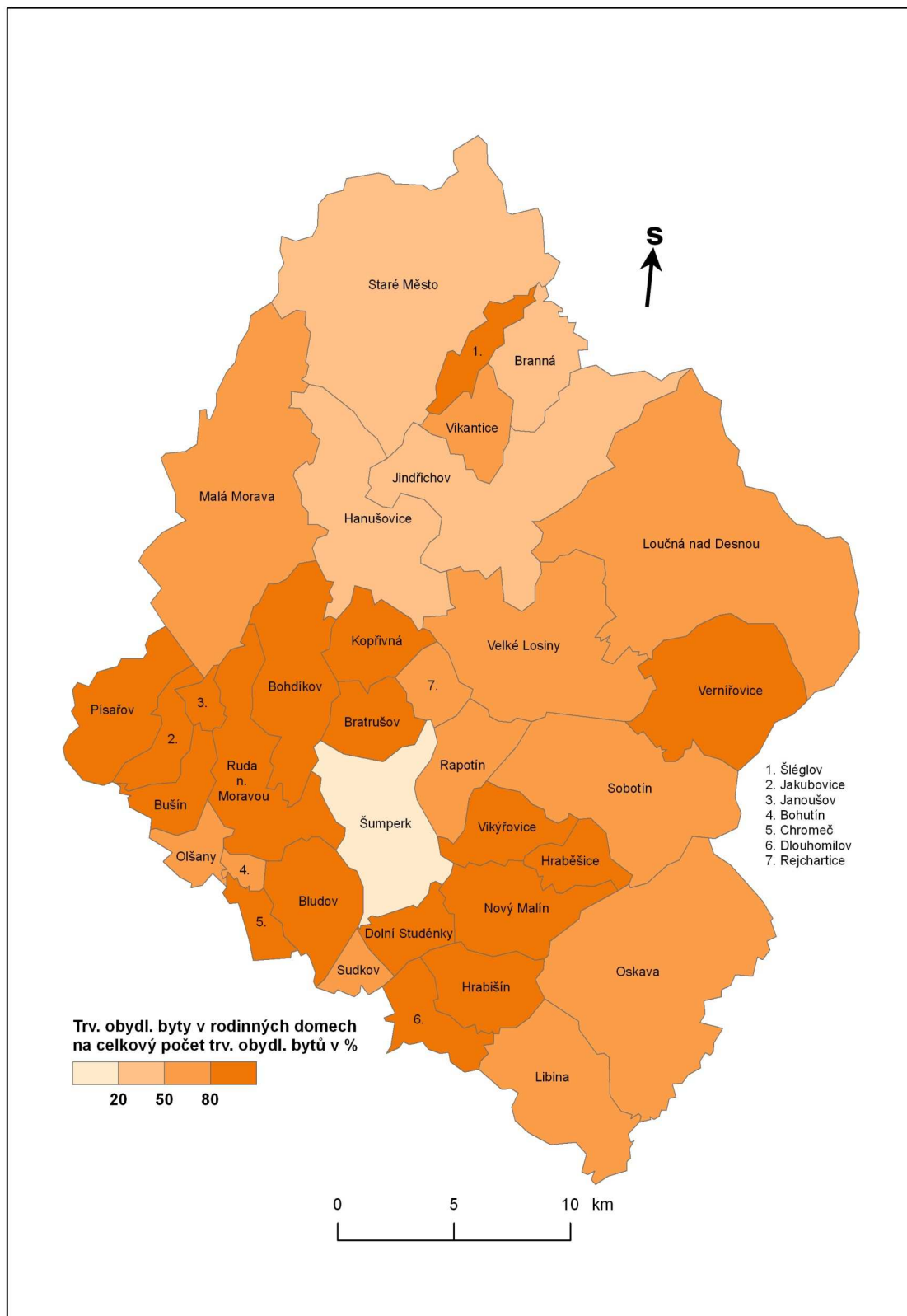
Název obce	Bytový fond - 1991								
	byty celkem	z toho		byty trvale obydli.	z toho		neobydl. byty	z toho	
		v RD	v BD		v RD	v BD		v RD	v BD
Bludov	1 147	960	183	1 041	860	177	106	100	6
Bohdíkov	535	465	58	479	412	58	56	53	-
Bohutín	290	167	121	266	145	119	24	22	2
Branná	144	73	64	135	67	63	9	6	1
Bratrušov	195	188	6	183	176	6	12	12	-
Bušín	192	180	9	153	141	9	39	39	-
Dlouhomilov	206	195	8	163	153	8	43	42	-
Dolní Studénky	453	404	42	426	378	42	27	26	-
Hanušovice	1 301	394	885	1 266	376	869	35	18	16
Hraběšice	31	31	-	24	24	-	7	7	-
Hrabišín	313	274	37	268	229	37	45	45	-
Chromeč	199	193	4	180	175	4	19	18	-
Jakubovice	108	102	5	57	51	5	51	51	-
Janoušov	37	37	-	28	28	-	9	9	-
Jindřichov	483	239	241	434	194	237	49	45	4
Kopřivná	99	88	11	94	83	11	5	5	-
Libina	1 267	923	333	1 138	803	324	129	120	9
Loučná nad Desnou	644	371	245	597	331	239	47	40	6
Malá Morava	228	153	72	196	122	71	32	31	1
Nový Malín	730	644	70	678	599	66	52	45	4
Olšany	401	231	167	354	197	156	47	34	11
Oskava	541	385	140	483	330	140	58	55	-
Písařov	315	285	29	233	203	29	82	82	-
Rapotín	935	591	338	888	552	331	47	39	7
Rejchartice	56	44	12	44	34	10	12	10	2
Ruda nad Moravou	1 071	938	121	853	725	119	218	213	2
Sobotín	811	563	238	741	498	234	70	65	4
Staré Město	719	361	345	684	335	336	35	26	9
Sudkov	495	287	191	437	251	170	58	36	21
Šléglov	11	11	-	10	10	-	1	1	-
Šumperk	11 391	1 730	9 591	10 897	1 646	9 185	494	84	406
Velké Losiny	1 036	642	380	960	572	375	76	70	5
Vernířovice	92	88	4	63	59	4	29	29	-
Vikantice	41	22	19	41	22	19	-	-	-
Vikýřovice	637	565	71	600	529	70	37	36	1

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 8: Základní údaje o bytovém fondu SO ORP Šumperk, SLDB 2001 (tabulka)

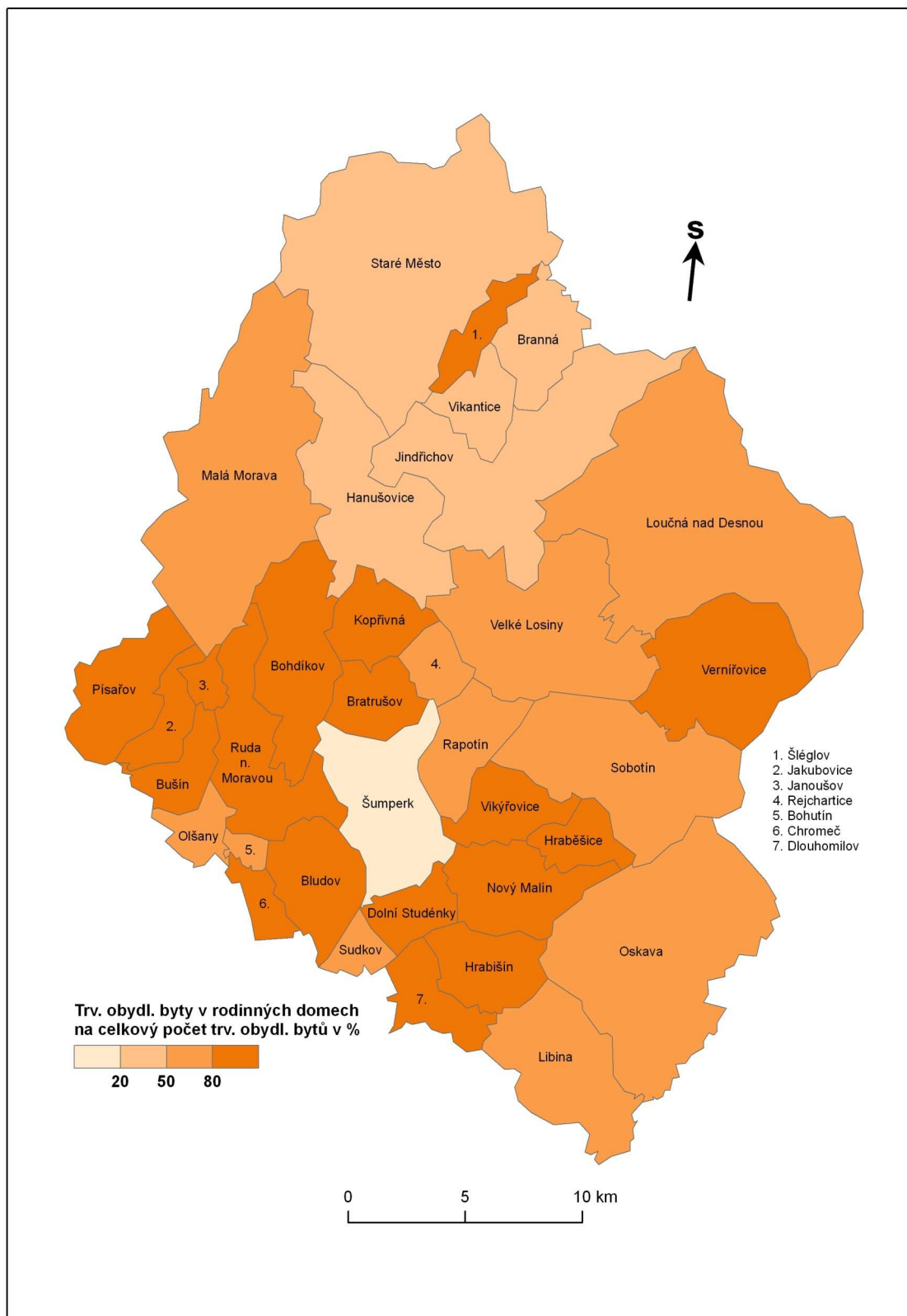
Název obce	Bytový fond - 2001								
	byty celkem	z toho		byty trvale obydli.	z toho		neobydl. byty	z toho	
		v RD	v BD		v RD	v BD		v RD	v BD
Bludov	1208	1024	168	1080	914	158	128	110	10
Bohdíkov	565	501	54	490	433	50	75	68	4
Bohutín	309	186	120	296	174	119	13	12	1
Branná	168	79	73	134	58	67	34	21	6
Bratrušov	213	203	6	194	185	6	19	18	-
Bušín	202	192	8	152	143	8	50	49	-
Dlouhomilov	214	211	-	171	169	-	43	42	-
Dolní Studénky	465	432	24	430	399	24	35	33	-
Hanušovice	1352	466	847	1284	423	826	68	43	21
Hraběšice	36	36	-	27	27	-	9	9	-
Hrabišín	323	285	33	277	241	33	46	44	-
Chroměč	226	224	-	190	188	-	36	36	-
Jakubovice	117	115	-	68	66	-	49	49	-
Janoušov	33	32	-	23	23	-	10	9	-
Jindřichov	581	269	298	499	204	292	82	65	6
Kopřivná	106	91	15	90	76	14	16	15	1
Libina	1285	956	303	1133	822	295	152	134	8
Loučná nad Desnou	770	407	345	689	349	326	81	58	19
Malá Morava	258	174	77	197	120	72	61	54	5
Nový Malín	816	737	58	738	668	55	78	69	3
Olšany	423	242	163	342	189	139	81	53	24
Oskava	566	417	131	481	341	129	85	76	2
Písařov	330	296	33	239	209	30	91	87	3
Rapotín	1046	682	354	964	632	324	82	50	30
Rejchartice	59	48	10	48	38	10	11	10	-
Ruda nad Moravou	1124	1011	96	868	761	92	256	250	4
Sobotín	864	641	204	766	564	190	98	77	14
Staré Město	808	372	413	719	322	383	89	50	30
Sudkov	479	317	159	432	278	151	47	39	8
Šléglov	15	14	-	10	9	-	5	5	-
Šumperk	11856	1964	9741	11125	1830	9166	731	134	575
Velké Losiny	1091	724	344	972	637	322	119	87	22
Vernířovice	97	93	4	68	64	4	29	29	-
Vikantice	37	21	16	32	16	16	5	5	-
Vikýřovice	689	623	60	644	584	58	45	39	2

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 9: Rodinné domy v obcích SO ORP Šumperk (obrázek), (administrativní členění k 31. 12. 2007)

(Zdroj: data SLDB 1991. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010)

Příloha č. 10: Rodinné domy v obcích SO ORP Šumperk (obrázek), (administrativní členění k 31. 12. 2007)
(Zdroj: data SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010)

Příloha č. 11: Trvale obydlené byty podle technického vybavení a ukazatelů úrovně bydlení, SLDB 1991 (tabulka)

Název obce	Technické vybavení bytů a ukazatele úrovně bydlení				
	trv. obydlné byty úhrnem	byty podle vybavení		průměrný počet	
		plyn v bytě	vodovod v bytě	obytné plochy na byt (m ²)	osob na byt
Bludov	1 041	-	1 002	53,90	2,99
Bohdíkov	479	-	456	49,00	2,91
Bohutín	266	-	264	46,70	3,43
Branná	135	-	134	50,70	2,96
Bratrušov	183	-	178	50,80	2,98
Bušín	153	-	137	48,80	2,93
Dlouhomilov	163	-	153	52,80	2,91
Dolní Studénky	426	-	423	53,90	2,92
Hanušovice	1 266	-	1 246	42,10	2,97
Hraběšice	24	1	22	53,00	2,58
Hrabišín	268	-	252	49,50	3,00
Chromeč	180	-	173	58,10	3,13
Jakubovice	57	-	54	42,60	3,05
Janoušov	28	-	26	32,60	2,36
Jindřichov	434	-	417	43,80	2,98
Kopřivná	94	-	88	46,20	3,16
Libina	1 138	2	1 086	51,30	3,00
Loučná nad Desnou	597	-	578	49,70	3,01
Malá Morava	196	1	187	46,20	3,09
Nový Malín	678	-	657	55,80	3,16
Olšany	354	-	342	47,70	2,96
Oskava	483	2	438	52,20	3,15
Písařov	233	-	225	52,70	3,07
Rapotín	888	2	860	51,70	3,07
Rejchartice	44	-	44	54,50	3,48
Ruda nad Moravou	853	-	820	50,80	2,83
Sobotín	741	-	703	52,20	3,15
Staré Město	684	-	676	46,70	3,11
Sudkov	437	-	420	44,70	2,74
Šléglov	10	-	8	51,30	2,60
Šumperk	10 897	10 285	10 876	42,00	2,77
Velké Losiny	960	1	923	50,80	3,08
Vernířovice	63	-	49	48,30	2,89
Vikantice	41	-	38	45,80	2,93
Vikýřovice	600	-	578	54,30	3,10

Zdroj: SLDB 1991. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 12: Trvale obydlené byty podle technického vybavení a ukazatelů úrovně bydlení, SLDB 2001 (tabulka)

Název obce	Technické vybavení bytů a ukazatele úrovně bydlení				
	trv. obydł. byty úhrnem	byty podle vybavení		průměrný počet	
		plyn v bytě	vodovod v bytě	obytné plochy na byt (m ²)	osob na byt
Bludov	1 080	550	1 065	57,98	2,92
Bohdíkov	490	9	480	52,71	2,83
Bohutín	296	-	295	46,69	2,97
Branná	134	1	129	47,27	2,76
Bratrušov	194	7	188	55,70	2,94
Bušín	152	3	148	52,21	2,82
Dlouhomilov	171	-	168	52,78	2,65
Dolní Studénky	430	295	425	56,34	2,97
Hanušovice	1 284	194	1 268	44,09	2,76
Hraběšice	27	1	26	60,96	3,22
Hrabišín	277	1	267	56,66	3,01
Chromeč	190	1	189	60,20	3,07
Jakubovice	68	-	63	47,70	2,69
Janoušov	23	-	22	37,86	2,35
Jindřichov	499	137	487	46,52	2,75
Kopřivná	90	3	90	54,44	3,26
Libina	1 133	316	1 098	56,20	2,99
Loučná nad Desnou	689	175	682	52,20	2,78
Malá Morava	197	2	192	52,51	2,95
Nový Malín	738	481	724	64,91	3,42
Olšany	342	1	338	52,99	3,11
Oskava	481	109	458	55,46	3,06
Písařov	239	-	235	53,69	2,90
Rapotín	964	372	955	57,21	2,95
Rejchartice	48	-	46	55,50	3,23
Ruda nad Moravou	868	5	852	54,12	2,84
Sobotín	766	70	742	56,86	3,02
Staré Město	719	1	701	50,47	2,94
Sudkov	432	1	422	50,30	2,73
Šléglov	10	-	10	91,86	2,70
Šumperk	11 125	10 192	11 082	44,00	2,58
Velké Losiny	972	462	957	56,82	2,95
Vernířovice	68	-	62	60,65	2,60
Vikantice	32	2	30	47,00	2,78
Vikýřovice	644	357	632	63,21	3,11

Zdroj: SLDB 2001. SO ORP Šumperk. Krajská správa ČSÚ Olomouc 2010. Vlastní zpracování

Příloha č. 13: Dokončené byty v obcích SO ORP Šumperk mezi lety 1998 – 2008
(tabulka)

Název obce	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bludov	4	11	5	3	2	2	-	5	1	3	1
Bohdíkov	3	2	-	2	-	-	-	1	-	1	1
Bohutín	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Branná	-	5	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Bratrušov	-	-	-	1	1	-	1	-	2	-	-
Bušín	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Dlouhomilov	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Dolní Studénky	2	2	3	1	1	1	1	2	-	-	-
Hanušovice	3	20	2	2	5	1	4	4	3	5	6
Hraběšice	2	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Hrabišín	-	1	1	1	-	1	-	1	1	-	2
Chromeč	-	1	7	1	-	-	1	-	2	-	-
Jakubovice	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Janoušov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jindřichov	-	14	-	-	1	1	1	11	2	3	2
Kopřivná	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Libina	1	1	3	1	-	1	-	2	1	-	-
Loučná nad Desnou	-	2	-	-	1	-	-	1	-	-	3
Malá Morava	1	2	-	1	3	2	2	2	-	1	-
Nový Malín	8	4	13	5	18	19	2	8	1	3	5
Olšany	-	1	3	-	1	-	-	1	-	-	3
Oskava	-	2	2	-	-	1	-	1	-	1	3
Písařov	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rapotín	4	5	30	4	15	2	18	3	-	22	9
Rejchartice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruda nad Moravou	3	4	2	-	1	-	2	1	-	1	4
Sobotín	5	2	2	-	-	-	-	1	1	2	3
Staré Město	1	1	1	1	16	2	-	11	-	2	2
Sudkov	1	-	-	3	-	-	2	-	-	3	1
Šléglov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Šumperk	42	38	42	6	3	21	18	7	9	42	6
Velké Losiny	7	5	5	1	-	2	3	-	1	3	5
Vernířovice	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vikantice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vikýřovice	6	3	3	3	-	1	6	12	1	4	9

Zdroj: ČSÚ Praha 2010. Vlastní zpracování